

SIRA DIŞI

Irmak Lisesi Kültür - Sanat Kulübü Yayınıdır. Sayı: 10

FİKİRİ HR,
İRFANI HR,
VICDANI HÜR
BİR ŐAIR

TEVFİK FİKRET
150
YAŞINDA

DOSYA KONUSU: EDİTÖRDEN - TEVFİK FİKRET'E DAİR - ŐAIRİN AYDINLIĞI - TEVFİK FİKRET VE GENÇLİK -
RESSAM TEVFİK FİKRET - TEVFİK FİKRET ŞİİRLERİNDEN SEÇMELER

DÜNYA O KADAR DA KÜÇÜK DEĞİL - ŞİİR VE POPÜLER KÜLTÜR - DELİ GÖNÜL - PEKİ, NEDEN KİTAP? -
ESKİZ DEFTERİNDEN - DEĞERLİ BİRİLERİ - YAŞAMAK - ŞİİRLER - DAR ZAMANLAR ÜÇLEMESİ VE ADALET AĞAOĞLU -
YAŞAR KEMAL VE "YER DEMİR GÖK BAKIR" ROMANINDA MITLER - MANZUM HİKÂYELER -
ANNEM - EMRE KINAY RÖPORTAJI - SKELETON - THE FORCEFULNESS OF LOVE

SIRAĐIŐI

Haziran 2017 Sayı: 10

İmtiyaz Sahibi

Irmak Okulları Adına
Nazan FETTAHOĞLU
Kurumlar Koordinatörü

Metin YOLERİ

Ortaokul - Lise Müdürü

Editör

Selin ODABAŞ TENGİZ
Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni

Yazı Kurulu

Ada ÖZTÜRK
Sıla YURTSEVEN
Ayşegül AĞIR

Dergi Tasarımı

Sedef ULUĞ
Görsel Tasarım

Kapak Tasarımı

Sedef ULUĞ
Görsel Tasarım

İÇİNDEKİLER

EDİTÖRDEN	3
ŞAİRİN AYDINLIĞI - Elif Saba MANDIRACI 10 B	7
TEVFİK FİKRET VE GENÇLİK - Ada ÖZTÜRK 10 B	8
RESSAM TEVFİK FİKRET - Sue Ece EROĞLU 9 B	11
TEVFİK FİKRET ŞİİRLERİNDEN SEÇMELER	18
DÜNYA O KADAR DA KÜÇÜK DEĞİL - Sıla YURTSEVEN 9 B	22
ŞİİR VE POPÜLER KÜLTÜR - 9. Sınıf Öğrencileri	24
DELİ GÖNÜL - Umut TÜRKEL 10 A	27
PEKİ, NEDEN KİTAP? - Arın TÜRK Haz.	28
ESKİZ DEFTERİNDEN - Mine Deniz İLHAN 12 B	30
DEĞERLİ BİRİLERİ - Sue Ezgi EROĞLU 9 B	38
YAŞAMAK - Damla US 11 A	39
ŞİİRLER - Selen YILDIRIM 10 A	40
DAR ZAMANLAR ÜÇLEMESİ VE ADALET AĞAOĞLU - S. Selin ODABAŞ TENGİZ	41
YAŞAR KEMAL VE “YER DEMİR GÖK BAKIR” ROMANINDA MİTLER - Alpin Ege BÜYÜKLÜ 12 A	46
ŞİİRLER - Ada ÖZTÜRK 10 B	51
MANZUM HİKAYELER - 9. Sınıf Öğrencileri	52
ANNEM - Arın TÜRK Haz.	55
EMRE KINAY RÖPORTAJI - Kaan KULELİ 9 B	56
SKELETON - Özgür Deniz KOLDAŞ 11 B	60
THE FORCEFULNESS OF LOVE - Ata IŞIN 10 A	61

Sevgili Arkadaşlar,

Beş yılını geride bıraktığımız SIRADIŞI dergimizin 10. sayısı ile karşınızdayız.

Dergimizin bu sayısının dosya konusunu, doğumunun 150. yılı nedeniyle, hak bellediği bir yolda yalnız gitmeyi göze alan; fikri hür, irfanı hür, vicdanı hür bir şaire, Tevfik Fikret'e ayırdık.

1867 yılında İstanbul'da doğan Tevfik Fikret'in yaşamındaki en önemli dönüm noktası, eğitim gördüğü Galatasaray Sultanisi'nde Batı yanlısı görüşleriyle ve gelenekçi çevrelerle yaptığı tartışmalarla tanınan, dönemin ünlü edebiyatçısı Recaizade Mahmut Ekrem'le tanışması oldu. Onun teşviki ve yönlendirmesiyle lise yıllarında şiir yazmaya başlayan Fikret, ileriki yıllarda yine Recaizade Mahmut Ekrem Bey'in önerisi ve yönlendirmesiyle Servet-i Fünûn dergisinin başına geçti. 1896 yılında başlayan bu süreç, edebiyatımızın kısa ama çok etkili bir edebiyat akımının, Edebiyat-ı Cedide'nin ya da öbür adıyla Servet-i Fünûn edebiyatının önünü açtı. II. Abdülhamit'in ağır baskısı ve sansürü altında varlığını ancak beş yıl sürdürebilen topluluk, derginin kapatılmasıyla 1901 yılında dağıldı. Bu tarihten sonra Tevfik Fikret'in sanat anlayışının daha toplumcu bir çizgiye yöneldiğine, şiirlerinde daha radikal ve zaman zaman da öfkeli bir tutum içine girdiğine tanık oluyoruz. Bu dönemde yazdığı şiirler, dönemin şartları gereği yayımlanamasa da özellikle Mektebi-i Askeriye ve Mekteb-i Tıbbiye öğrencileri arasında ve elden ele dolaşır.

...

**Uğraş, didin, düşün, ara, bul, koş, atıl, bağır;
Durmak zamanı geçti, çalışmak zamanıdır!**

...

**Vatan, gayretli insanların omuzları üzerinde yükselir.
Gençler, vatanın bütün ümidi şimdi sizdedir.**

...

Bu şiirler, o yıllarda Mekteb-i Harbiye'de eğitim gören Mustafa Kemal'in de gönlünde kıvılcımlar tutuşturur. İleride devrim ateşine dönüşecek olan bu kıvılcımları anlatmak için yıllar sonra Atatürk "Ben inkılap ruhumu Tevfik Fikret'ten aldım. O, bizden çok ilerisini gören bir insandı. Ne yazık ki biz ona hâlâ yetişemedik." diyecektir.

Bugün 150 yaşında olan Tevfik Fikret'in, şiirlerinde kullandığı dil zamanın etkisiyle eskimiş olsa da, görüşleri ve idealleri, tıpkı onun manevi öğrencisi olan Büyük Önder Atatürk'ün görüşleri ve idealleri gibi yaşamaya ve yolumuzu aydınlatmaya devam ediyor.

Hepinize iyi okumalar...

ŞAİRİN AYDINLIĞI

Elif Saba MANDIRACI 10 B

***“Kimseden bir fayda ummam ben, dilenmem kol kanat.
Kendi boşluğumda, kendi gök kubbemde, kendim gezginim.
Bir eğik baş, bir boyunduruktan ağırdır boynuma;
Fikri hür, irfanı hür, vicdanı hür bir şairim.”***

Tevfik Fikret’in kendisini ve prensiplerini anlattığı bu dizelerin üzerinden yüz seneden fazla geçmiş olmasına rağmen söz konusu dürüstlük, hak, adalet ve insanlık olduğu zaman Tevfik Fikret akla hemen gelmeye devam ediyor. Onu bu denli etkili ve vazgeçilmez kılan en önemli unsurda hiç şüphesiz bir an olsun ödün vermediği ilkeleridir. Tevfik Fikret, hayatının temelini kusursuz bir dürüstlük ve hakikat aşkı üzerine oturtmuştur. Onun için hiçbir kişisel çıkar dürüstlüğüne, adaletine önüne geçemez. O her daim hakkın yanındadır. Akıyla, kalbiyle, ruhuyla ancak doğrunun peşindedir ve hiçbir şey ya da kimse onu inandığı doğruların yolundan alıkoyamaz.

Tevfik Fikret hayatı boyunca baskıya ve baskıcılığa karşı durmuştur. Nihayetinde hiçbir baskıcı rejim aynı zamanda adaleti sağlayamaz. Çünkü adaletin en temeli hürriyettir ve hürriyet herhangi bir baskı altında kalmamaktır. Tevfik Fikret de başta II. Abdülhamid’in baskıları olmak üzere, baskıcılığın her türlüünü sert bir şekilde eleştirmekten çekinmemiştir.

Fikret’in şiirlerinin diğer bir çarpıcı özelliği ise barındırdığı yoğun hümanist düşüncelerdir. Şiirlerinde insana, insan için inanır.

***“Bir yaratıcı güç var, ulu ve ak pak,
Kutsal ve yüce, ona vicdanla inandım.
Yeryüzü vatanım, insan soyu milletimdir benim,
Ancak böyle düşünenin insan olacağına inandım.
Şeytan da biziz, cin de; ne şeytan ne melek var.
Dünya dönecek cennete insanla, inandım.”***

Bu hümanizma, şiirlerinde çoğu zaman savaş karşıtı bir algı yaratır. Fikret'e göre savaş, büyük bir insanlık suçudur. Savaşın sebeplerini sorgulamaz, savaşı bütünüyle insanlık dışı bir eylem olarak nitelendirir.

Tevfik Fikret'in bu hümanist bakış açısı, dönemi içerisinde onu çok farklı bir yere taşır. Avrupa'daki hümanizmanın ve aydınlanmanın etkilerinin yoğun olduğu şiirleri pek çok sanat ve fikir adamına yol göstermiştir. Şüphesiz Fikret'ten etkilenenlerden biri de Mustafa Kemal Atatürk'tür.

Atatürk gençlik yıllarında okuduğu Rübâb-ı Şikeste sayesinde Tevfik Fikret'ten çok etkilenmiştir. Atatürk'ün barışçıl düşüncelerinin ve insancıl yaklaşımlarının kaynağı yine Fikret'in üzerinde bıraktığı etkidir. Atatürk de tıpkı Tevfik Fikret gibi savaşın çözüm olduğuna inanmaz, savaşı reddeder. Bu hususta söylediği "Hayat-ı millet tehlikeye maruz kalmadıkça harp bir cinayettir." sözünde, Fikret'in Tarih-i Kadim'inin izleri bulunur.

Tevfik Fikret, şiirlerinde zaman zaman rastlanan karamsar havaya rağmen gelecekte ümitlidir. Geleceğin sorumluluğunu da gençlere yükler. "Ferda"sında bu sorumluluklara değinir, oğlu Haluk üstünden yazdığı şiirlerinde ise geleceğe dair temennilerinden bahseder:

"Evet, sabah olacaktır, sabah olursa geceler Geçer, kıyamete dek sürmez; en sonunda bu gök Bu mavi gök size bir gün acır; usanma sakın.

Hayata neşe güneştir, usanç içinde kişi Cürür bizim gibi... Siz, ey yarın uzaylıların Küçük güneşleri, artık birer birer uyanın!

Tükenmez özlemi vardır ufukların ışığa, Işık, ışık... Bugünün işte ruhu, özlemi bu;

Silin bulutları, silkin o korku gölgesini, Koşun ışıklar içinden o kutlu kurtuluşa.

Ümidimiz bu; ölürsek de biz, yaşar mutlak Vatan sizinle şu zindan karanlığından uzak!"

Tevfik Fikret'in en çok önemseydiği hususlardan olan gençliğe ve geleceğe inanç noktasındaki fikirleri "Bütün ümidim gençlerdedir!" diyen Atatürk'ün düşüncelerini şekillendirmiştir. Tevfik Fikret; Atatürk'ü, Galatasaray Lisesi'nde öğretmenlik yapmış bir eğitimci olarak da aydınlatmıştır. Tevfik Fikret, dönemin gerici anlayışının aksine kız - erkek herkes için eğitimi savunan bir aydındır. "Kızlarını okutamayan millet, oğullarını öksüzlüğe mahkûm etmiş demektir; hüsrânına ağlasın!" diyerek Atatürk'ün "Bir toplum, cinsinden yalnız birinin yeni gerekleri edinmesiyle yetinirse o toplum yandan fazla kuvvetsizlik içinde kalır." sözünün arkasındaki eğitim hassasiyetine yön vermiştir. Ayrıca Tevfik Fikret'in "Fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür bir şairim." Dizesi, Atatürk'ün unutulmaz "Öğretmenler! Cumhuriyet sizden fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür nesiller ister." sözüne de ilham olmuştur.

Fikret'in idealleri Atatürk'e o kadar kaynaklık etmiş olacaktır ki Atatürk, "Tevfik Fikret'in Tarih-i Kadim'i yok mu; işte o, dünyada yapılması gereken bütün inkılâpların kaynağıdır." sözlerini sarf etmiştir. Yine Fikret için "Ben inkılâp ruhunu ondan aldım. Ziyaret edeceğim yerlerin başında elbette ki Aşiyân gelir." demiş ve ölümünden sonra Tevfik Fikret'in Aşiyân'daki evini ziyaret ederek oraya şu notu bırakmıştır:

"Anma ziyaretinde bulunmakla kıvanç duyan Fikret dostları".

Şüphe yoktur ki Tevfik Fikret kendisinden geriye sadece şiirlerini değil, Atatürk'e ve dolayısıyla bir ulusa kaynaklık edecek fikirlerini de bırakmıştır.

"Millet yoludur, hak yoludur tuttuğumuz yol.

Ey hak, yaşa! Ey sevgili millet, yaşa!.. Var ol!"

TEVFİK FİKRET VE GENÇLİK

Ada ÖZTÜRK 10 B

***Yarın senin; senin bu yenilik, bu devrim.
Her şey senin değil mi ki zaten? Sen, ey gençlik!
Ey umudun parlak çehresi...***

“Ferdâ”, Tefik Fikret’in gençliğe olan ümidini sergilediği şiirlerinden biridir. Yani bir ümit, öğüt şiiridir. Türk edebiyatında daima özgün düşünceleri ve etkili ifadeleri ile iz bırakan edebiyatçılarımız arasında sürekli ilk sıralarda kalmayı başaran Tefik Fikret, bu istikrarını geleceğe yönelik fikirlerine ve aynı zamanda bu geleceğin en nitelikli değerleri olarak gördüğü çocuk ve gençlere olan yaklaşımına borçludur. Ünlü şairin sanat ve özellikle sosyal içerikli şiirlerindeki hararetli tavır, çocuklar ve gençler söz konusu olduğunda yerini sevgiye, merhamete ve en önemlisi bilinçli bir eğitim anlayışına bırakır. Fikret; çocuk ve gençlerin başı dik, cesaretli ve müspet doğrularla yetiştirilmesi gerektiğine inanır.

Tefik Fikret’in çocuklara ve gençlere öğütler niteliği taşıyan şiirlerinde en dikkati çeken özelliği, çocukları ciddiye alma girişimidir. Hayatı iyi bilen ve çok iyi analiz eden şair, bir eğitimci olarak “çocuklar için özel bir edebiyatın varlığına ihtiyaç” duymuş ve çalışmalarının bir bölümünü onlara adanarak, çocuklara, onların ruhuyla hitap etmeyi uygun bulmuştur.

Ülkenin kalkınması ve ilerlemesi için herkesten çok endişe ve heyecan duyan Fikret'in, bu çerçevede gençlere de özen gösterip öncelik vermesi anlamlıdır. Çocuklardan önce gençlere seslenen şairin, uygarlaşma ve demokratikleşme yolunda zaman kaybetmeye ve beklemeye tahammülü yoktur. Bu açıdan şiirlerinde öncelikle bu kitleye hitap eden Fikret, onlara ciddi ve ağır görevler yüklemiş ve bir an önce bu sorumluluklarını yerine getirmelerini dilemiştir.

SEN, EY GENÇLİK!

Şimdiki zamanı düşününce ve biraz kafa çevirince geçmişle geleceğe, tuhaf bir his gelir konar ya içimize... Biraz korku, biraz telaş, yorgunluk, pişmanlık, umut gibi birçok kavramın karıştığı tuhaf bir his; içimizi tutup bırakmayan... Yaşadığın bir dakikanın değerini bilmeden çöpe attığın ve ileride çok arayacağın saatlerini umursamadan yaşıyorsun. Ne olduğunu biliyorsun fakat hissetmeyi bilmiyorsun. Yaşamayı, genç olmayı bilmiyorsun. Bunu iyiye kullanmayı bilmiyorsun, bilmekten bazen kaçıyor bazen de buna üşeniyorsun.

Dedelerimizin hasretini çektiği, bir daha yaşamış olabilmek için her şeyini feda edebileceği "gençlik yıllarımız"ın hakkını verebiliyor muyuz? Olması gerektiği kadar genç hissedebiliyor muyuz mesela her gün yataktan kalktığımızda ve biraz boynumuzu kaldırdığımızda güneşe? Filmlerde imrendiğimiz gibi koşabiliyor muyuz kırlarda veya umut dolu olabiliyor muyuz yarınlara? Bakmak gerek belki de... Belki de öyle güzel "genç" olmak gerek ki bir gün ak saçlarımızla eskimiş koltuğumuzda otururken baktığımızda maziye, "iyi ki"ler dolmalı zihnimize. "Keşke yapsaydım"lar olmadan. Her duygunun tadına bakmış olalım mesela. Hata da yapsak "keşke yapmasaydım"lar yine öndedir bana göre "yapsaydım" demekten. Fayda sağlamak lazım bu kadar gençken. Hayallerimiz bu kadar güzelken ve hala robotlaşmamışken. Hâlâ hayal kurabiliyorken. Dokunduğumuz her şeyi altına çevirmek lazım biz bu kadar altınken. Yarınlarımız bu kadar muhtemelken ve hala hiçbir şey imkânsız değilken... Her şey bizimken, hiçbir şey için çok geç değilken... Tevfik Fikret' in de Ferda adlı şiirinde dediği gibi "Yarınlar senin; senin bu devrim, bu yenilik. Her şey senin değil mi zaten?.. Sen, ey gençlik!"

Yaşamak her zaman nefes almaktan ibaret değil ve nefes alan her insana "yaşıyor" demek de doğru değil. Kast ettiğim "yaşamak" eylemi; bundan çok farklı, çok uzak ve capcanlı. Boşver işte sorunları! Bak etrafına ve bırak imrenmeyi yetişkinlere. Örnek al çocukları. Bir kez olsun "yaparım bir ara" deyip salıverme amaçları. Kalkıp yapmak bu kadar zor olmamalı. Sarıl sevdiklerine ve şarkı söyle sesin kötüyse bile. Unutma ki bu güneş şimdi senin, ağaçlar şimdi senin, bu dünya tam da şimdi senin. Yarınlar senin; senin bu devrim, bu yenilik. Her şey senin değil mi zaten?.. Sen, ey gençlik!

YARIN

- Bugünün gençlerine -

*Yarınlar senin; senin bu devrim, bu yenilik.
Her şey senin değil mi zaten?.. Sen, ey gençlik,
Ey umudun güzel yüzü, işte karşında aynan:
Temiz ve bulutsuz, ağaran bir gök,
Titreyen kucağını açmış, bekliyor.. Koş, çabuk!
Ey hayatın gülerek doğan sabahı, işte herkesin
Gözleri sende; sen ki hayatın umudusun,
Alnında yeni bir yıldız, hayır, bir güneş.
Doğ ufuklara, önünde şu sıkıntılı geçmiş
Sönsün sonsuza değil.*

*Bir daha yaşanmasın o cehennem; senin bugün
Cennet kadar güzel yurdun var; şu gördüğün
Zümrüt bakışlı; inci gülüşlü kızcağız
Kimdir, bilir misin? Yurdun.. Şimdi saygısız
Bir göz bu nazlı yüze -Tanrı esirgesin-
Kötü bir gözle baksa, katlanabilir misin?
İster misin, şu aksakalın temiz, görkemli,
Onurlu alnına, bir kirli el şöyle dursun,
Hatta yabancı bir el uzansın? Şu mezarı
Bırakır mısın, taşta tutsun bir serseri?
Elbette hayır; o mezar, o onurlu alın
Kutsal birer örneğidir yurdun.. Yurt çalışan
İnsanların omuzları üstünde yükselir.
Gençler, yurdun bütün umudu şimdi sizdedir.
Her şey sizin, yurt da sizin, şeref de sizin;
Ama unutmayın ki zaman ağır, güvenli,
Sessiz adımlarla arkamızdan gelir.
Önden koşan, ama dikkatle her izi
İncelemeye yol bulan bu şaşmaz izleyici
Paylayıp utandırırsa bizi, yazık! Demin
"Yarınlar senin" dedim, beni alkışladın; hayır,
Bir şey senin değil, sana yarın emanettir;
Her şey emanettir sana, ey genç, unutma:
Senden de hesap sorar, yakınır gelecek.
Geçmişe şimdi sen ibretle bakıyorsun,
Gelecek de senden böyle kuşkulananacak.
Her organı ihtiyaç kasırgasıyla sarsılan*

*Bir kuşağın oğlusun; bunu ara sıra anımsa.
Unutma; çağın şimşeklerin bollaştığı çağdır:
Her yıldırımında bir gece, bir gölge yıkılır,
Bir yükseliş ufku açılır, yükselir yaşamak;
Yükselmeyen düşer: ya ilerlemek, ya yıkılmak!
Yükselmeli, dokunmalı alnın göklere;
Doymaz insan denilen kuş yükselmelere...
Uğraş, didin, düşün, ara, bul, koş, atıl, bağır;
Durmak zamanı geçti, çalışmak zamanıdır!*

Tevfik FİKRET
(Sadeleştiren: Asım BEZİRCİ)

FERDA

- Bugünün gençlerine -

*Ferda senin; senin bu teceddüd, bu inkılâb...
Her şey senin değil mi ki zâten?.. Sen, ey şebâb,
Ey çehre-i behîc-i ümîd, işte ma'kesin
Karşında: Bir semâ-yi seher, sâf ü bî-sehâb,
Âğuş-i leredârî açık, bekliyor., şitâb!
Ey fecr-i hande-zâd-ı hayât, işte herkesin
Enzârı sende; sen ki hayâtın ümidisin,
Alnında bir sitâre-i nev, yok, bir âftâb,
Sönsün müebbeden.
Sönsün müebbeden o cehennem; senin bugün
Cennet kadar güzel vatanın var, şu gördüğün
Zümrüt bakışlı, inci şetaretli kızcağız
Kimdir bilir misin? Vatanın... Şimdi saygısız
Bir göz bu nazlı çehreye - Allah esirgesin -
Kem bir nazarla baksa tahammül eder misin?
İster misin, şu ak sakalın pâk ü muhteşem
Pîşâni-i vakaarına, bir kirli el demem,
Hattâ yabancı bir el uzansın? Şu makberi,
Razı olur musun, taşa tutsun şu serseri?
Elbet hayır; o makber, o pîşâni-i vakur
Kudsî birer misâl-i vatandır... Vatan gayur
İnsanların omuzları üstünde yükselir.
Gençler, bütün ümmid-i vatan şimdi sizdedir:
Her şey sizin, vatan da sizin, her şeref sizin;
Lâkin unutmayın ki zaman tünd-ü mutmain
Bir hatve-i samût ile ta'kîb eder bizi.
Önden koşan, fakat yine dikkatle her izi
Ta'mika yol bulan bu yanılmaz muâkîbin
Şermende-i itabı kalırsak, yazık!.. Demin*

*"Ferda senin!" dedim, beni alkışladın; hayır,
Bir şey senin değil, sana ferda vediadır;
Her şey vediadır sana, ey genç, unutma ki
Senden de bir hisâb arar âtî-i müştakî.
Mâzîye şimdi sen bakıyorsun pür-intibah,
Âtî de senden eyleyecek böyle iştibâh.
Her uzvu girdibâd-ı havâyicle sarsılan
Bir neslin oğlusun; bunu yâd et zaman zaman.
Her yıldırımında bir gece, bir gölge devrilir,
Bir ufk-ı i'tilâ açılır, yükselir hayât;
Yükselmeyen düşer: ya terakkî, ya inhitat!
Yükselmeli, dokunmalı alnın semâlara;
Doymaz beşer dedikleri kuş i'tilâlara...
Uğraş, didin, düşün, ara. bul, koş, atıl, bağır;
Durmak zamanı geçti, çalışmak zamanıdır!*

Tevfik FİKRET

RESSAM TEVFIK FİKRET

Sue Ezgi EROĞLU 9 B

*“Evet, sabah olacaktır; sabah olursa geceler geçer,
kıyamete dek sürmez.”*

Tevfik Fikret

Deniz ve Kayalar (1908)

Türk edebiyatında yenileşmenin önünü açan, batıdan aldığı bilgileri edebiyat hazinemize kazandıran, ilk defa hikâye anlatım tekniğiyle şiir yazan ve resim altına şiir yazma geleneğini başlatan bir büyük sanatçı Tevfik Fikret.

Tevfik Fikret'in eserlerinde yer alan betimlemelerindeki ayrıntı ustalığı, onun ressam kişiliğiyle de ilgilidir. Şiirlerindeki karmaşık dil, resimlerinde yerini sadeliğe bırakır ve çoğu tablosunda yalın bir ayrıntı arayışı göze çarpar. Tablolarında pastel renklere ağırlık verisi, şiirlerindeki hüzünlü söyleyişi anımsatır.

Güller

“Güller”e eşlik eden “Topu Bir Gül” şiiri,
Fikret’in resmini daha da renklendirir:

*Koca, pür-feyz bir gülistandan
Topu topu bir gülceğiz koparmışsın
Olmasın bunda kinaye sakın?*

*Ne demek sanki? Gonçe-i hüsnün
Topu topu bir kerecik mi şemm edilir?
Güzelim bir çiçekle yaz mı gelir?*

Bir Tasvirin Önünde

*Güldün, bu heybet seni güldürdü, o kaşlar;
Bir ok gibi ateşli nazarlarla silahlı
Gözler, o bakırdan göğüs; atlar gibi coşkun
Bir kaplanın vaziyeti kadar tez ve kanatlı
Leventçe tavırlar, o arslan bazularla
Asabını oynattı... Bu soydan ve doğuştan
Yiğitlik sana uzak cedlerin şerefli
Bir armağanı; sen bu cesur ve asil kanı
İnsanlığı canlandırmak için feda edeceksin;*

Hak bellediğin yola yalnız gideceksin!

Türbe

“Türbe” adlı resmi, Tevfik Fikret’in umutsuz ve karamsar olduğu buhranlı yıllarında resmettiği söylenebilir.

Tevfik Fikret, hayatta en değer verdiği varlığa, oğlu Haluk'a ve dolayısıyla da gençliğe; şiirleriyle olduğu kadar resimleriyle de öğütler verir. Bu şiirlerden biri de "Haluk'un Bayramı" dır.

**Baban diyor ki: Meserret çocukların, yalnız
Çocukların payıdır! Ey güzel çocuk, dinle;
Fakat sevincinle**

**Neler düşünüyorsun, bilir misin?... Babasız,
Ümitsiz, ne kadar yavrucakların şimdi
Siyah-ı mateme benzer terâne-i îdi!**

**Çıkar o süsleri artık, sevindiğin yetişir;
Çıkar, biraz da şu öksüz giyinsin, eğlensin;
Biraz güzellensin**

**Şu ru-yı zerd-i sefalet... Evet meserrettir
Çocukların payı; lâkin sevincinle**

Sevinmiyor şu yetim, ağlıyor... Halûk, dinle!

Güleriz Ağlanacak Halimize

Tevfik Fikret'in yaşamının son dönemlerinde yaptığı bu portresine, "Resim Yaparken" adlı şiiri eşlik eder.

*Fırçam kurumuş bir ağacın hasta bir dalı,
Elimde şikâyetçi heyecanlarla titriyor;
Gûya çiçek diye
Bir yeşil toprağa döktüğü kanlarla titriyor.
On gündür işte uğraşiyor fikrim sanatım,
Bir his dalgasını resmetmek için.
Seyreylerim bu levhayı artık sürekli,
Verdim emek diye.
Seyreylerim ve bu sanatın aczine boyun eğerek
Kutsamayı ahmakça bulurum eseriyle 'kudret'i.
Lâkin zaman olur,
Pek ruhsuz bulur da beğenmem tabiatı.
Mutlak o gün beğenmek için hasta, dargın;
Bir başka çehre, gözü yaşlı bir çehre isterim...
Bundandır işte, şiir olacak yerde sözlerim
Bâzen bir inleme olur.*

Portre

Tevfik Fikret'in babası,
Hüseyin Efendi.

Portre

Tevfik Fikret'in 1890'da evlendiği, Trabzon
Valisi olan dayısının kızı Nazime Hanım.

Natürmortlar

TEVFİK FİKRET ŞİİRLERİNDEN SEÇMELER

SABAH OLURSA

*Bu memlekette de bir gün sabah olursa, Halûk,
Eğer bu memleketin sislenen şu nâsiye-i
Mukadderâtı, kavî bir elin kavî, muhyî
Bir ihtizâz-ı temâsıyla silkinip şu donuk,
Şu paslı çehre-i millet biraz gülerse... O gün
Ben ölmemiş bile olsam, haya pek ölgün
Bir irtibâtım olur şüphesiz; -O gün benden
Ümidi kes, beni kötrüm ve boş muhîtimde
Merâretimle unut; çünkü leng ü pejmürde
Nazarlarım seni mâziye çekmek ister; sen
Bütün hüvviyet ü uzviyyetinle âtîsin:
Terennüm eyliyor el' an kulaklarımda sesin!*

*Evet, sabah olacaktır, sabah olur, geceler,
Tulû-i haşre kadar sürmez; akıbet bu semâ,
bu mâi gök bize bir gün acır; melûl olma.
Hayatta neş'e güneştir, melâl içinde beşer,
Çürür bizim gibi... Siz, ey fezâ-yı ferdânın
Küçük güneşleri, artık birer birer uyanın!
Ufukların ebedî iştiyâkı var nûra.
Tenevvür... Asrımızın işte rûh-ı âmâlî;
Silin bulutları, silkin zılâl-i ehvâlî;
Ziyâ içinde koşun bir halâs-ı meşkûra.
Ümidimiz bu: Ölüsek de biz, yaşar mutlaka.
Vatan sizinle, şu zindan karanlığından uzak!*

Tevfik FİKRET

SABAH OLURSA

*Bu memlekette de bir gün sabah olursa, Haluk,
Eğer bu memleketin sislenen alın yazısı
Dirençli, dinç bir elin güçlü, canlılık verici
Dokunmasındaki titremle silkinip, şu donuk,
Şu paslanan yüzü halkın biraz gülerse... - O gün
Ben ölmemiş bile olsam, hayata pek ölgün,
Pek az ilişkim olur kuşkusuz; - o gün benden
Ümidi kes; beni kötürüm ve boş muhitimde
Bütün acımla unut; çünkü kör, topal, tükenik
Bakışlarım seni geçmişte görmek ister; sen
Bütün etin, kemiğin, kimliğininle yarısın:
Ve şarkılar gibi hep hep kulaklarımda sesin...*

*Evet, sabah olacaktır, sabah olursa, geceler
Geçer, kıyamete dek sürmez; en sonunda bu gök
Bu mavi gök size bir gün acır; usanma sakın.
Hayata neş'e güneştir, usanç içinde kişi
Çürür bizim gibi... Siz, ey yarın uzaylıların
Küçük güneşleri, artık birer birer uyanın!
Tükenmez özlemi vardır ufukların ışığa,
Işık, ışık... Bugünün işte ruhu, özlemi bu;
Silin bulutları, silkin o korku gölgesini,
Koşun ışıklar içinden o kutlu kurtuluşa.
Ümidimiz bu; ölüsek de biz, yaşar mutlaka
Vatan sizinle şu zindan karanlığından uzak!*

Tevfik FİKRET

(Ahmet Muhip Dıranas'ın günümüz Türkçesine çevirisiyle)

HALUK'UN AMENTÜSÜ

*Bir kudret-i külliye var ulvî ve münezzehe,
Kudsî ve muallâ, ona vicdanla inandım.*

*Toprak vatanım, nev'-i beşer milletim. İnsân
İnsân olur ancak bunu iz'ânla, inandım.*

*Şeytan da biziz, cin de, ne şeytan ne melek var;
Dünyâ dönecek cennete insânla, inandım.*

*Fıtratta tekâmül ezelîdir; bu kemâle
Tevrat ile, İncil ile, Kur'ân'la inandım.*

*Ebnâ-yi beşer birbirinin kardeşi... Hülya!
Olsun, ben o hülyaya da bin canla inandım.*

*İnsân eti yenmez; bu teselliye içimden
- Bir ân için ecdadımı nisyânla - inandım.*

*Kan şiddeti, şiddet kanı besler; bu muâdât
Kan âteşidir, sönmeyecek kanla, inandım.*

*Elbet şu mezar ömrünü bir hasr-i ziyâ-hiz
Ta'kîb edecektir, buna imânla inandım.*

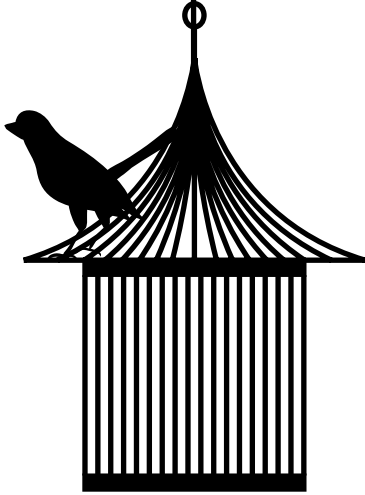
*Akıl, o büyük sâhirin i'câzı önünde
Bâtil geçecek yerlere hüsrânla, inandım.*

*Zulmet sönecek, parlayacak hakk-ı dırahsân
Birdenbire bir tâbis-i burkanla, inandım.*

*Kollar ve boyunlar çözülp bağlanacak hep
Yumruklar o zincîr-i hurûsânla, inandım.*

*Bir gün yapacak fen şu siyah toprağı altın,
Her şey olacak kudret-i irfanla... inandım.*

Tevfik FİKRET

HALUK'UN İNANCI

*Bir yaratıcı güç var: Ulu ve ak pak,
kutsal ve yüce; ona vicdanla inandım.*

*Yeryüzü vatanım, insan soyu milletimdir benim;
ancak böyle düşünenin insan olacağına inandım.*

*Şeytan da biziz cin de; ne şeytan ne melek var!
Dünya dönecek cennete insanla, inandım.*

*Yaradılıştta evrim hep var; hep olmuş, hep olacak.
Ben buna Tevrat'la, İncil'le, Kuran'la inandım.*

*Tekmil insanlar kardeşi birbirinin... Bir hayal bu!
Olsun, ben o hayale de bin canla inandım.*

*İnsan eti yenmez; oh, dedim içimden, ne iyi!
Bir an için dedelerimi unuttum da, inandım.*

*Kan şiddeti besler, şiddet kanı; bu düşmanlık
kan ateşidir, sönmeyecek kanla, inandım.*

*Elbet şu mezar hayatı zifiri karanlığın ardından
aydınlık bir kıyamet günü gelecek, buna imanla inandım.*

*Akılın, o büyük sihirbazın hüneri önünde
yok olacak gerçek dışı ne varsa, inandım.*

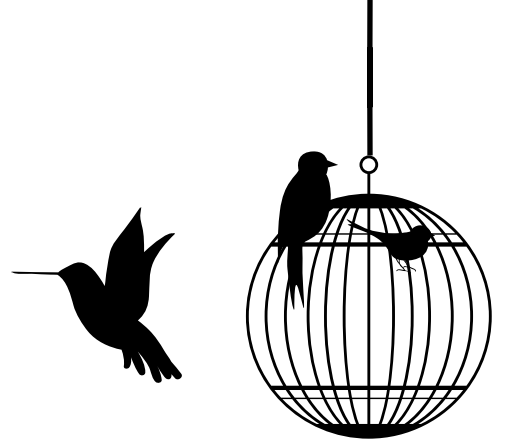
*Karanlıklar sönecek, yanacak hakkın ışığı,
patlayan bir volkan gibi bir anda, inandım.*

*Kollar ve boyunlar çözümlüp bağlanacak bir bir
yumruklar şangırdayan zincirlerle, inandım.*

*Bir gün yapacak fen şu kara toprağı altın,
bilim gücüyle olacak ne olaksa... İnandım.*

Tevfik FİKRET

(Türkçeleştiren: A. Kadir)

PROMETE

*Kalbinde her dakika Şu yücel zleyiŐin
AteŐten gagasını duy ve daima düşün;
Onlar niÇin göklerde, niÇin ben ukurdayım,
Gülsün neden dünya bana, ben yalnız aŐlayım.
Yükselmek hep göklere ve glmek ne tatlı Şey.
Bir gün Şu hastalıklı vatan canlanırsa... Ey
Milletin uygarlık özleyen yarınlarının
MeŐul elektrikçisi, ergin ülkelerin
Yklen getir – ne varsa – biraz miskinlik alan,
Bir parça ruhu, benliŐi, idraki besleyen
G veren ürünlerini; boş durmasın elin.
Gr daima önünde o ilkel masalların
Gökten deha ateŐi alan kahramanını...*

Varsın bulunmasın bilecek nam ve Őanını.

Tevfik FİKRET

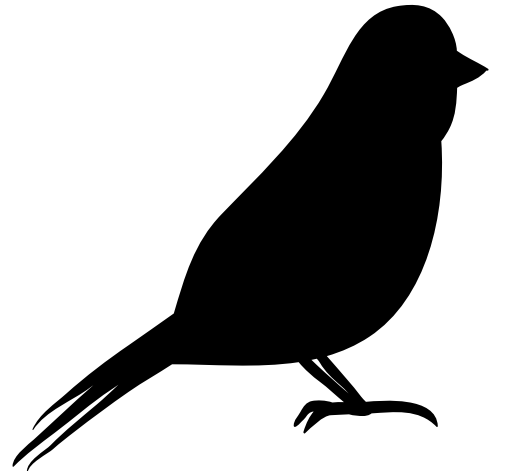
(Türkçeleştiren: Ahmet Muhip Dıranas)

PROMETE

*Kalbinde her dakika Şu ulvi tahassrn
Minkr-ı teŐinini duy, dima düşün:
Onlar niÇin semda, niÇin ben ukurdayım?
Gülsün neden cihan bana, ben yalnız aŐlayım?..
Yükselmek sumna ve glmek, ne tatlı Şey!..
Bir gün Şu hastalıklı vatan canlanırsa... Ey
MŐtk-ı feyz  nr olan ti-i milletin
MeŐul elektrikçisi, aktr-ı fikretin
Yklen getir – ne varsa – biraz meskenet-fiken,
Bir parça rhu, benliŐi, idrki besleyen
Esmr-ı bünye-hzini; boş durmasın elin.
Gr dim önünde estir-i evvelin
Gökten deh-yi narı alan kahramnını...*

Varsın bulunmasın bilecek nm  Őnını!..

Tevfik FİKRET

DÜNYA O KADAR DA KÜÇÜK DEĞİL

SILA YURTSEVEN 9 B

Evine giriyorsun. Önce ışıkları açıyor, sonra da sabahtan beri seni rahatsız eden ayakkabılarını çıkartıp rahatlıyorsun. Akşam güneşi evini terk ederken kombiyi yakıyor, üstünü değiştiriyorsun. Dün akşamdan hazırlayıp dolaba koyduğun yemeği ısıtıp televizyonun önüne kuruluyorsun. Kanalları değiştirirken bu sabah karşılaştığın arkadaşın geliyor aklına. “Yıllar sonra burada görüşmek kısmetmiş. Dünya ne kadar da küçük!” dediniz birbirinize. Haber kanallarından birinde duruyorsun, ilk başta birkaç araba kazası geçiyor ekrandan. Biri Adana’da, biri ise oturduğun semtin yakınında olmuş. Belli belirsiz korkuyorsun, yaralılar ve ölümler için üzülüyorsun. “Trafik canavarları” diye geçiriyorsun içinden, “Çok dikkatli olmak lazım.” Kocasının öfkesine kurban giden, sırf gece yolda yürüdüğü için tacize uğrayan bir kadını gösteriyor sonra haberler. Olay Ankara’da olmuş, hâlbuki bir benzerinin hemen yanındaki sokakta da olduğunu bilmiyorsun. Sonrasında birkaç şehit haberini izliyor, ağlayan anneleri gördükçe duygulanıyorsun. “Vatan sağ olsun” diyorsun kendini tutamayarak. En son dünya haberlerini gösteriyor kanal. Amerika’nın Suriye’ye attığı füzeleri, Suriye’de ölen küçük çocukları, Afrika’da artan açlık oranını, güvenli bir yere gitmeye çalışırken boğulan mültecileri dinliyorsun. Gözlerinden yaş bile akmıyor ama elbette duygulanıyor ve üzülüyorsun. Sonra haberler bitiyor, rahat koltuğunda geriye yaslanarak yıllardır görüşmediğin o arkadaşı düşünüyorsun. “Gerçekten de küçük bir yer şu Dünya” diye tekrar ediyorsun.

Hâlbuki Dünya gerçekten de dediğin kadar küçük olsa o haberleri gözyaşı dökmeden, yas tutan anaların yerinde kendini görmeden seyredebilir misin? Kendi çocuğun odasında kar-

nı tok bir şekilde uyurken Afrika'da günler, hatta haftalardır bir şey yemediği için açlıktan ölen o çocukları sarmalama isteğiyle yanıp tutuşmaz mısın? Tacize uğrayan, öldürülen kadınlardan biri senin yakın arkadaşın, ablan, kuzenin olsa hakkını aramaz mısın? Vatan için ölen şehitlerden biri senin yeğenin, oğlun olsa bayrağını asmaz mısın camına? O boğulan mültecilerden biri sen olsan, öfkelenmez misin bütün dünyaya? Yardım istemez misin? Peki o zaman sen bırak yardım etmeyi neden o insanlara karşı hiçbir üzüntü hissetmiyorsun?

İçinde yaşadığımız Dünya ne kadar uçsuz bucaksız olursa olsun, onu bir televizyon ekranına sığdırmayı başarıyoruz. Görmezden geldiğimiz acı haberler kumandamızın tek tuşuna bastığımız anda yok oluyor. Duyduğumuz ölümler, savaşlar ve kavgalar aklımızda birkaç dakikadan uzun süre kalmıyor hiçbir zaman. Biz günümüz insanları, Dünya kendi etrafımızda dönüyor gibi yaşamaya alışmışız. Etrafımızda olup biten bizi hiç ilgilendirmiyor. Sabah erkenden kalkıp işimize gidiyor, telefonla oynuyor, eve gelip televizyon karşısına oturuyoruz. Biz kendi hayatımızda kaybolurken biraz yardımla susuzluğunu giderebileceğimiz bir Afrika ülkesinde çocuklar ölüyor. Biz arkadaşlarımızla sohbet ederken bizi korumaya giden bir asker şehit oluyor. Biz akrabalarımızın sosyal medyada paylaştığı fotoğrafları beğenirken küçük bir kız, biz onun sesi olamadığımız için evlendiriliyor. Yine de akşam eve geliyor ve sanki dünyayı kurtarmışız gibi rahatlıyoruz. Aslında sadece kendimizi bencilliğe alıştırtıyoruz.

ŞİİR VE POPÜLER KÜLTÜR

ŞİİRSİZ YAŞAMAK

...

Gözyaşlarımız gücünü kaybetti. Şimdi şairler ağlıyor bizim yerimize, bizim halimize... Yeni yetmeler şarkı sözü ezberliyor artık. Taşlama yerine küfür, seranad yerine taciz... Felaket haberlerine alışırken şehir, "dilsiz bir kuytuda ölüyor şiir"...

"Şiir toplumdan kopmuyor, asıl toplum şiirden kopuyor." demişti Tuğrul Tanyol, birkaç yıl önce, yaklaşan bir ihaneti haber verirdesine... Şiir, popüler kültür gibi lümpenleşmeyle uzlaşmamış, direnmiş ve belki de o yüzden okurunu yitirmişti. Akın akın loto kuponu doldurmaya koşan bir kalabalığın ardından dizeler haykırmak, ancak bir şairin göze alabileceği bir soylu direniş, bir nafile çabaydı.

Duymadı toplum. Ucuz pop şarkıları söyleyerek başıbozuk bir dere gibi akarken, önüne kattı sanattan yana ne varsa; bir tek şiir hariç...

Şiir, soylu bir çınar gibi direndi köklerini oyan bu sele. Terk edilmiş bir sevdalı gibi yapayalnız ama mağrur durdu tarihin akışına inat ve sonunda bir o kaldı soysuzlaşan ruhlarımızı avutacak.

Haydi, bir şiir okuyun bugün!

Bunaldıysanız haberlerin aleladedeliğinden, sıkıldıysanız şarkıcı dedikodularından, futbolcu fıkralarından, lotaryayla köşe dönme hesaplarından, bıktıysanız ekranların, sayfaların işportacı ağızlarından gelin, siz de şiire sığının. Ve hatırlamaya çalışın, bir zamanlar nasıl, "ırmak yüklü adamlardık, tuz katarlarının ardınca giden... / Yağmur bir dua gibi geçirdi pencerelerden / yetim insan, toprağın vicdanıyla doyardı / gözyaşlarının gücü vardı eskiden."

CAN DÜNDAR

POPÜLER KÜLTÜR İÇİNDE ŞİİRİN YERİ

İnsanlar, yüzyıllardan beri şiirler yazmış ve okumuştur. Ateşin etrafında sazla okunan dizeler yıllar içinde kitaplara dönüşmüş, insanların zihninde yer edinmiştir. Yüz yıl öncesinde şairler bir toplumun en önemli kişilerinden iken günümüzde şiir ve şairler eski değerini yitirmiştir.

Şiir, insanların duygularını harekete geçirir ve ruhunu dinlendirir. Tek okumayla geçilecek basit bir metin değildir, içinde derin anlamlar yatar. İşte bu noktada şiir, günümüzdeki popüler kültüre ters düşmektedir. Biz insanlar, zihnimizi kullanmayı arka plana atmış ve geçici eğlenceler peşinde koşmuş hâldeyiz. İki saat sonra unutacağımız filmler, üstüne düşünmeyeceğimiz romanlar peşindeyiz. Hâlbuki şiir öyle değildir. Ruhunuza işleyen bir dizeyi yıllar sonra bile anımsayabilirsiniz. Bu yüzden geçmişten günümüze kadar insanlığın gelişmesinde büyük rol oynayan şiir, gittikçe silikleşmektedir. Şiir, asla popüler kültüre malzeme olmamalıdır. Çünkü şiir hiçbir zaman basit bir eğlence kaynağı olmamış, insanları hep düşünmeye ve hissetmeye teşvik etmiştir.

Günümüzde şiirler insanların dillerinden düşüp düşünmeyi sevenlerin zihnine yerleşmiştir. Bundan sonraki amacımız şiiri popüler kültüre alet etmek değil, insanlara şiiri sevdirmek olmalıdır.

Sıla YURTSEVEN 9 B

ŞİIRSİZ YAŞAMAK MÜMKÜN MÜ?

Şiir nedir, diye sorarsanız on kişiden dokuz kişinin cevabı aynı olur: “Bir türlü anlamadığım, kafiyeli bir yazı çeşididir.” Geriye kalan bir kişi ise dizelerinde bulduğu yaşamı ve kelimelerin dünyasında kayboluşunu anlatıp cevabını bizim vermemizi ister. Herkes farklı bakar şiirlere. Bazıları arkadaş olur şiir kitaplarıyla, bazılarıysa kütüphanesinde öylece saklar. Şiirler kalbine dokunur bazılarının, bazılarıysa okuduğu dizeyi dahi anlayamaz. Oysa ne çok anlamı olabilir bir dizenin? Kaç kalp kırabilir, kaç yara iyileştirebilir bir dize? Kaç insanın hayatını değiştirebilir bir şiir? Düşen kaç kişiyi tekrar kaldırabilir? Kaç insanı yalnızlık kapanından kurtarabilir, dost olabilir? Şöyle bir sorun var ki kimse oturup şiiri anlamaya çalışmadıkça şiir de onları anlamayacak. Siz şiiri hissetmedikçe şiir de sizi hissedemeyecek. İnsanların bu umursamazlığı devam ettikçe şiir popüler kültür malzemesi olamayacak, belki bir gün bu umursamaz insanlara bir şiir yazılacak ama onlar ya okumayacak ya da anlamayacak.

Sue Ezgi EROĞLU 9 B

ŞİİR NEDİR?

Şiir; insanın dillendiremediği, söz olarak söyleyemediği düşünceleri hatta duyguları yazıya aktarmasına denir. Şiir bir sanattır ve popüler kültür malzemesi olarak kullanılamaz. Çünkü şiir, popüler kültür malzemelerinin olduğu gibi geçici, anlık ve vakit kaybedici olamaz. Şiir; üzerinde emek bulunan, yazmak için zaman harcanılan bir eserdir, insanın kendisini kâğıda aktarmasıdır. Bence günümüzdeki popüler kültür malzemeleriyle şiiri kıyaslamak bile doğru değildir. Çünkü iki terimde anlam farklılığı, vurgulanan duygular, hisler çok farklıdır. Günümüzdeki popülerlik anlayışı insanı güldürmeye yönelik olup insanları düşünmeye teşvik etmezken, şiir insanları düşündürüp o fikir, duygu veya konu hakkında kafa yormasını sağlar. Bu yüzden şiir popüler kültür malzemesi olarak kullanılmamalıdır.

Meral Aika EREN 9 B

NİTELİKLİ ŞİİR

Şiir, bir popüler kültür malzemesi olamaz. Çünkü popüler kültür malzemelerinin anlaşılması kolaydır. Zihni yormaz. Herkes çaba sarf etmeden kolayca söylenenleri anlayabilir. Ancak şiirin doğası gereği anlaşılması güçtür. Belli bir duyguyu veya düşünceyi derinlemesine ve ağır bir şekilde işler. Şiir eğer popüler kültür malzemesi olursa eski anlam ve duygu bütünlüğünü kaybederek basitleşirler. Bir şiiri okuduğumuzda hissedimiz onu derin duygularla. Ama şiirin günümüzde eski değerini yitirmesi de kötü bir durum. Günümüz insanları şiiri gereksiz ve önemsiz görerek anlamak istemiyor. Dizelerin içinde barındırdığı hisleri düşünmek, anlamlandırmaya çalışmak istemiyorlar. Şiirin toplumdaki yeri gittikçe zayıflıyor ve bazıları şiiri popülerleştirmeye çalıştıkça nitelikli şiirler azalıyor. Kısa yoldan şiiri popülerleştirmeye çalışmak yerine bilinçli bir şiir okuyucu kitlesi oluşturmaya çalışmak şiiri gerçek değerine ve yerine kavuşturabilir.

Buse GÜMÜŞ 9 B

DELİ GÖNÜL

*Bir yalnızlıktır dağ taş bilmez
Ateş düştüğü yeri yakar sönmez
Sınanmışım kırklar meclisinde
Bitmek bilmez bir acıdır
Yakar değdiği yeri
Yüreğimin dibinde.*

*Yaktın bitirdin beni yalan dünya
Kanatları kırık bir kuş gibi
Kaldım çaresiz ortada
Yargılandım gönül mahkemesinde
Bir boşluktur ki dolmaz
Gelse de bir yar konsa kuş gibi yüreğime.*

*Ah benim taş kafam ah
Ah benim deli gönlüm ah!
Olmasaydın böyle bir yangın
Olmasaydın böylesine taşkın
Aldırmasaydın yalan dünyanın zalimliğine!
Ama yiğit olanın gözünde yaş, dilinde söz, telinde ses olur
Hak aşığı olanın gönlü yiğit olur.*

*Yüreğimde bir yara vardır derince, kapanmaz
Açılır seni düşününce ey nazlı yar
Akar kan seller gibi
Gözlerimden kan, yüreğimden yaş akar
Beklerim kapanır belki bir gün,
Beklerim kıyamete kadar
Beklerim belki biter ey zalim yar.*

*Delioğlan der ki naz yapma ey gönül
Hak aşığı olanın gönlünde binbir çiçek açar
Bu dünya ona yardı, o da dünyaya
Dünyanın kahpeliği aşığın diline söz, teline ses verir
Elbet bir gün bu da ortaya çıkar
Sen kendini zalim koma ey deli gönül.*

Umut TÜRKEL 10 B

Peki, Neden Kitap?

Arın Türk / Haz.

Çoğu kişi, kitabın insanın en iyi dostu olduğunu söyler. Bence de kitap ile okuyucu arasında hiçbir insanla sağlanamayacak kadar güçlü bir ilişki vardır. Kişi kendini kitabın sayfalarında tekrar bulur, geliştirir ve böylece daha iyi bir insan olur. Kitap, insanı gitmesi çok zor olan veya hiç gidemeyeceği yerlere götürür ve adeta bir turist rehberi gibi orada gezdirir. Bazı kitaplar sayesinde de hiç tanışmadığımız ve tanışamayacağımız insanların hayat hikâyelerine ortak oluruz.

Ne Instagram ne de Snapchat... Bence en sosyal araç, kitaptır. Kitaplar bizi sosyal medya hesaplarında tanışabileceğimizden çok daha fazla insanla tanıştırır. Belki onlarla hiçbir zaman gerçekten sohbet edemeyiz ama aynı kitabı okuyan çoğu insanla kitapta ki kişiler hakkında konuşabiliriz ve bu bize pek çok insan tanıma olanağı sağlar.

Kitap okumak için pek çok neden sayılabilir ama ben kitap okumanın bilinmeyen faydalarından da bahsetmek istiyorum. Kitap bir korunma aracı olarak kullanılabilir. Tabii ki burada anlatmak istediğim, kitapla başkasını etkisiz hale getirebilirsiniz demek değil. Sokakta veya bir kafede yalnız başınaysanız kitap okumak hem vakti iyi geçirmenize yarar hem de tanımadığınız kötü niyetli insanların sizin yanınıza gelmesini engeller.

Ülkemizde kitapsever insanları kitaplarla ve başka kitapseverlerle buluşturmak için çeşitli etkinlikler ve festivaller düzenleniyor. Bu yıl, bunlardan en büyüğü olan TÜYAP

Kitap Fuarı'na okulumuz sayesinde gitme şansımız oldu. TÜYAP Kitap Fuarı, istediğiniz her kitabı bulabileceğiniz ve kitapseverlerle bir araya gelip sohbet edebileceğiniz çok sosyal bir yer. Her sene düzenlenen bu fuara katılmanızı öneririm.

Tabii ki ülkemizdeki tek kitap fuarı TÜYAP değil. Ülkemizde kitaba olan ilgiyi artırmak için farklı farklı festivaller düzenleniyor. Sahaf Kitap Festivali, Depo Kitap Festivali, Kitap Okuma ve Tartışma Festivali, Çikolata, Kahve, Kitap namı diğer "Üç Tutku Festivali" bunlardan bazıları. Bana göre bunların içindeki en güzel festival Üç Tutku Festivali çünkü bu festival sadece kitapseverlere değil, kahve veya çikolata sevenlere de hitap ediyor. Bu etkinlik sayesinde, festivale çikolata yemek veya kahve içmek için giden insanlar da kitaplarla iç içe oluyorlar. Belki sadece kahve olduğu için bu festivale giden biri, eve bir sürü kitapla dönebiliyor. Ayrıca bu festivaller insanların sosyalleşmesi için çok iyi fırsatlar da sunuyor. Kitap Okuma ve Tartışma Festivali ise insanları bir araya getirip sosyalleştirmekle kalmayıp kitapsever insanların kitaplarla ilgili kendi görüşlerini paylaşması için harika bir fırsat sunuyor. Bu sayede insanlar çok iyi arkadaşlar ve unutamayacakları anılar kazanıyorlar.

Kitap okumak için pek çok sebep varken neden kitap okumaya başlamıyorsunuz? Haydi, bugün kendinize bir kitap seçin ve en sevdiğiniz köşeye çekilin. Göreceksiniz okumak gibisi yok!

Eskiz Defterinden - Mine Deniz İlhan 12 B

İstanbul'da binalardan ağaçlara yer kalmayınca o da evine bir ağaç dikmeye karar verdi. Şimdi hiç yalnız hissetmiyor bu koca evde.

Eskiz Defterinden - Mine Deniz İlhan 12 B

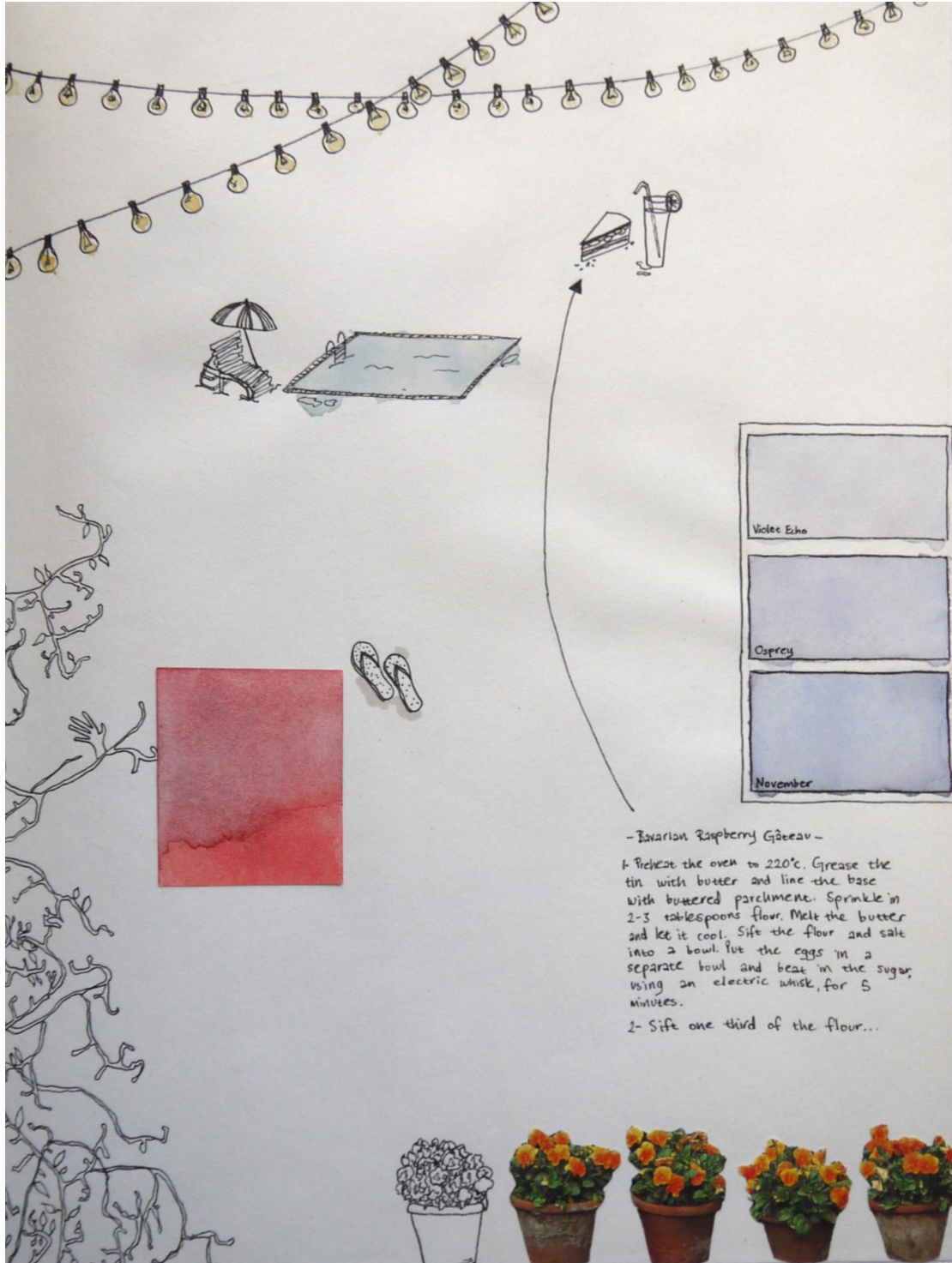

Kütüphanede sükunet, mutfakta telaş var.

*Yukarı aşağı,
ters ve düz*

Eskiz Defterinden - Mine Deniz İlhan 12 B

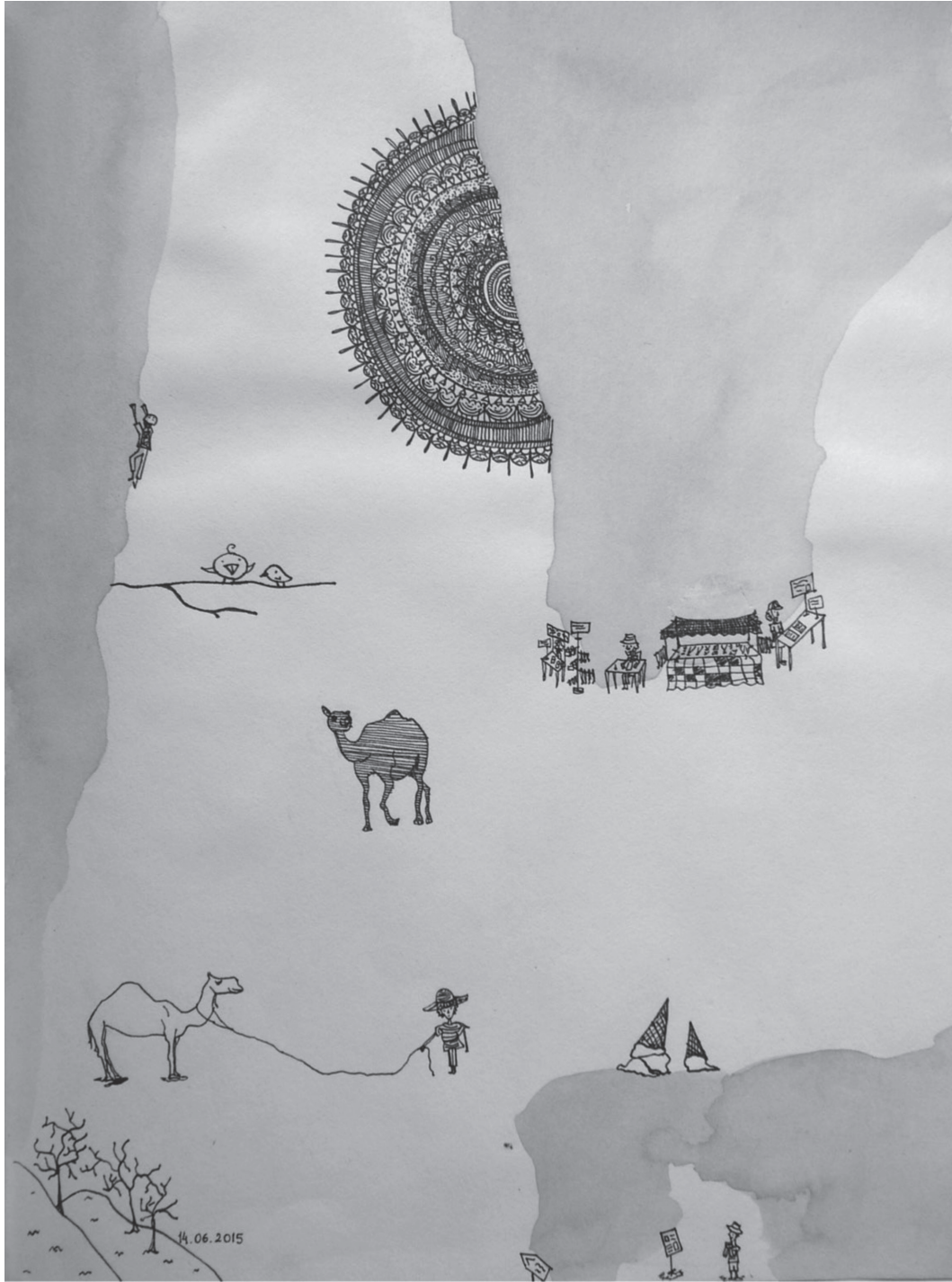

Bugün Yaz. Hangi gün olduğunu, saatin kaç olduğunu hiç bilmiyorum. Güneş batmaya yakın bahçe lambaları aydınlanıyor. Sanırım çiçekleri sulayıp bir kek yapacağım.

Figen üçüncü kocasını da boşadıktan sonra, yeni evini olağanüstü bir özenle döşüyor. Aman dikkat! 2001 yılında Paris'ten özel olarak getirttiği bu ayna kırılırsa olacakları düşünmek bile istemeyiz!

KURAK DİYARLARA SEYAHAT

İnsanlar meraklı. Bugün ne kadar turist gelecek acaba? Hava oldukça sıcak, dondurmalar hemen eriyor, develer hayatlarından memnun. Boynuna asılı fotoğraf makinesi ile bir turist, sabahın ilk ışıklarıyla yola koyulmuş ve her yeri köşe bucak gezmek konusunda kaararlı.

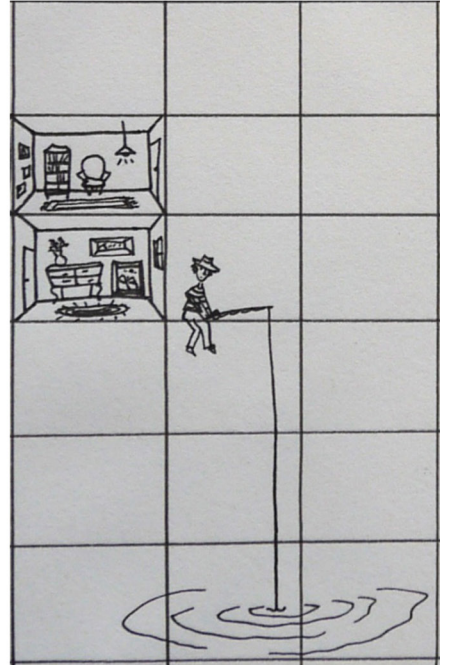
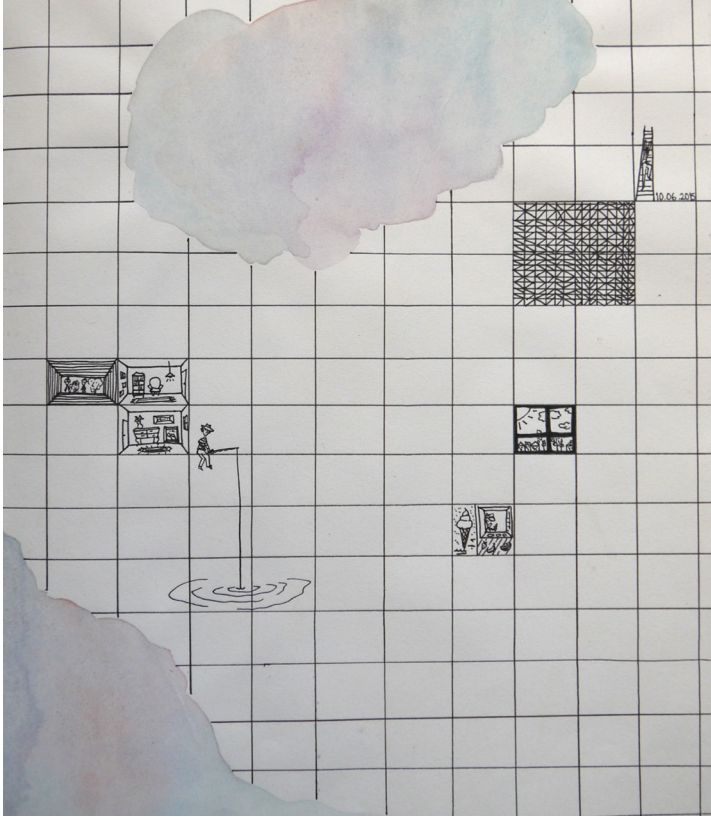

Belki çalıkların arasından bir kirpi çıkar...

Eskiz Defterinden - Mine Deniz İlhan 12 B

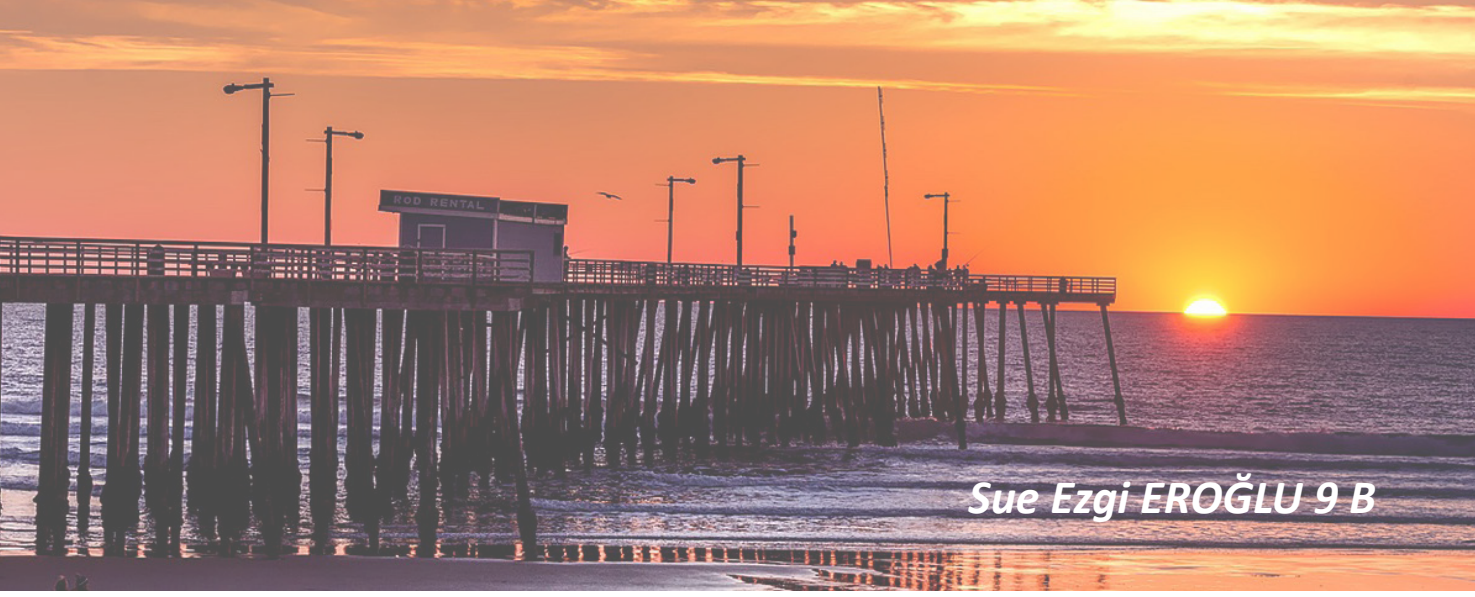
*Sakin bir gün...
Kimse dünyanın acayıplığını sorgulamıyor.
Herkes işinin başında.*

Deniz Balıklarının Yasal Avlanma Boyları

Değerli Birileri

Sue Ezgi EROĞLU 9 B

Yine güneşin solgun bir gökyüzüne doğduğu bir güne açtım gözlerimi. Bir önceki gece sol tarafımdaki ağrının dinmesi umuduyla uyumuştum fakat beter kalkmıştım. Hep böyle olur zaten. Geçmesini beklediğimiz acılar git gide şiddetlenir. Hayatınızda büyük bir önem taşıyan birini kaybettiğinizde anlarsınız, hayatınızı anlamlı kılan birini kaybedince veya. Çünkü o göçüp gittiğinde hayatınızdaki anlam da kayboluverir adeta. Günleriniz sıradanlaşır sizin gibi. Önce mutluluğunuzu kaybedersiniz sonra kendinizi. Annemi kaybettiğimde anladım ben. İnanlar, özlediğinizde geri gelmiyor. Yokluğunda kayboluyorsunuz.

Hayatımın büyük bir kısmını annemle geçirdim. Babamla pek aram yoktu. İnsanların bende bıraktığı boşluğu o doldururdu hep. Şimdi ne çok isterdim annemin beni karşılamasını işten geldiğimde, "Şu montunu kaldır" diye söylenmesini. İşe gitmeden bana ütülenmiş bir ceket vermesini sonra kravatımı düzelterip alnıma bir öpücük kondurmasını ve beni öyle yollamasını. Nerden bilebilirdim ki bir gün eve geldiğimde beni bu sıcak sevgisiyle karşılamayacağını. Şimdi tek başıma adım atıyorum bu karanlık evime. Montumu ilk gördüğüm yere fırlatıp duşa geçiyorum. Tenime değen sıcak suyla huzur buluyorum. Annemin kollarının sıcaklığını hatırlıyorum. Geçip kendi gömleğimi kendim ütülüyorum, kendi kravatımı kendim düzelterip ayakkabılarımı temizliyorum. Sonra o eskimiş fotoğrafını çıkartıp üzerine düşen gözyaşını siliyorum. Ona bakar gibi fotoğrafa. Yavaşça terk ediyorum, onsuz içinde çürüdüğüm bu evi.

“Bütün yaşamsal haklarından yararlanamayan ya da yararlandırılmayan insan, gerçek anlamda bir insan değildir Victor Hugo’nun gözünde.”

(Erhan BÜYÜKAKINCI)

YAŞAMAK...

Damla US 11 A

“Yaşama” kavramı, birçok kişi için birbirinden apayrı anlamlara gelen bir kavram günümüzde. Eskiden yaşamak belki de sadece “hayatta kalmak” iken; sonrasında “aile kurmak”, “iyi iş sahibi olmak”, “çok para kazanmak” ve daha onlarca farklı anlam kazanmış. Bunun sebebi, aslında zaman geçtikçe “kaliteli yaşamak” düşüncesinin akıllara girmesi muhtemelen. Benim bu konudaki düşüncelerim Victor Hugo ile çok benzer, küçük farklarla tabii ki.

Öncelikle, yaşamak kalbimizin atıyor olması ya da nefes alabiliyor olmak değil kesinlikle benim gözümde. Bu yaşamsal fonksiyonları gerçekleştiriyor olmak, yaşamak için ilk adım sadece. Yaşamak, hayatı acısıyla ve tatlısıyla, gecesinde ve gündüzünde, tüm zıtlıklarıyla doyasıya “deneyimlemek” benim için. Özellikle zıtlıklarıyla diyorum, yaşamak sadece mutlu olmak da değil çünkü. Yaşıyor ya da yaşamış olmak olabildiğince çok deneyimlemiş ve bu deneyimlerden kendine bir şey katmış olmayı gerektiriyor. İşte bu yüzden bazı insanlar hayatlarını dünyayı gezmeye ya da ekstrem sporlara adıyorlar. Derseniz ki “Peki yaşamak hep “en”lerde yaşamak mıdır?” diye, cevabım hayır. Deneyimlemek; kitap okumak ya da enstrüman çalmayı öğrenmek de olabilir, çiçeklerle ilgilenmek de.

Şimdi hapisanedeki bir insanı düşünelim veya eski zamanlarda bir köleyi. Tüm hayatı başkalarının emirlerine uymaktan ibaret olan ve asla kendi isteği doğrultusunda bir şey yapamayan bir insanın yaşadığını söyleyebilir miyiz? Kendisi için hiçbir şey yapamıyor olmak, hiçbir şey isteyememek gerçekten de tüm insani duyguları köreltiyor olmalı. Öte yandan, yaşayabilmek için “bütün” yaşamsal haklardan yararlanabiliyor olmak zorunluluk değil bence. Tabii burada yaşamsal hak derken neyi kast ettiğimiz de önemli, ancak her konuda özgür olmamak ya da diğer insanların eriştiği her şeye erişememek olarak düşünürsek örneklendirmek çok da zor değil. Mesela görme engelli bir insanı düşünelim. Bu kişi göremiyor olduğu için yaşamıyor diyebilir miyiz? Yaşamak, olabildiğince çok deneyimlemektir demiştik; kişi engelli de olsa deneyimleyebildiği sürece yaşıyordur.

Victor Hugo, gerçek anlamda insan olmanın ön koşulunun bütün yaşamsal haklardan yararlanabilmek olduğunu söylüyor. Bense “bütün” kelimesinin bu cümleden çıkarılmasının taraftarıyım. Bazen elimizde olmayan durumlar özgürlüğümüzü kısıtlasa da özgürlüğümüz elimizden alınmış olmaz. Deneyimlemek, gezmek, görmek, tatmak, fark etmek için yani insan olmak için imkân olduğu sürece hepimiz yaşıyoruz.

GÖZLERİ

Gülünce güneş gözlerine, bal rengi
Karanlık bastırınca aniden, acı kahve

Kar yağmış üşüyorsun ama yaz gibi
Hüzünlü şarkılar fısıldıyor
Ama konuşamaz gibi gözleri

Son demi misali gün batımının,
Yağmurdan sonra toprak kokan gözleri

BÖCEK

Çekmesem perdelerini gözlerimin,
Yine karşımda onu bulurum
Ayağım tökezlemese tabii kurtulurdum
Taşı koyan böceği de mi unutturdum?

KÖR

Döner durur hep,
Kafamın içindeki değirmen.
Niçin bu kadar güzel
Gözleri, görmeyen birinin?

GÜNEŞ, BULUT

Düşünmek ne, bilmiyorum
Çok oldu artık tutamıyorum
Dur, nereye koşuyorsun?
Artık seni göremiyorum.

Hayır, bil istemiyorum.
Fısıltıları, susturamıyorum.
Dur, nereye gidiyorsun?
Artık seni göremiyorum.

“DAR ZAMANLAR” ÜÇLEMESİ VE ADALET AĞAOĞLU

*S. Selin ODABAŞ TENGİZ
Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni*

Adalet Ağaoğlu'nun “Ölmeye Yatmak” la başlayıp “Bir Düğün Gecesi” ile sürdürdüğü ve son olarak “Hayır...” adlı romanıyla tamamladığı üçlemesi; 1994 yılında Yapı Kredi Yayınları tarafından gerçekleştirilen yeni basımında, yazarın isteği doğrultusunda “Dar Zamanlar” üst başlığıyla yayımlanmıştır. Üçlemenin ortak adı olan “Dar Zamanlar” başlığı, biçime yansıyan bir içeriksel durumu anlatmaktadır.

Yazar üçlemesine “Dar Zamanlar” deyiş nedenini ve “Dar Zamanlar”ın bu üç roman açısından içerdiği anlamları şöyle açıklar: “Öncelikle form olarak sınırları genişletmek ihtiyacı duydum. Sonra istikrarsız bir tarih, indili çıktılı bir siyasal ve toplumsal iklimde bunalan hatta boğulan insanların kitlenmiş dünyalarını açmak, dil tutukluğunu aşmak isteğim var. Romanlarımda ele aldığım böyle daralma noktalarını da

vurguluyor **Dar Zamanlar**. Üçüncüsü; çağdaş evrensel değerler, gelişmiş bilinçlerle avari düşük bilinçler (bilinçsizlikler) arasındaki derin boşluğu, bundan doğan daralmayı da sorguluyorum ben, teknolojinin genişletirken ufaladığı alanları da. Kısacası hem yazınsal hem fiziksel hem de düşünsel ve ruhsal bağlamda daralmayı bence çok iyi kavriyor **Dar Zamanlar**.

Üçlemeyi oluşturan romanlarda, anlatı zamanı ile anlatılan zamanın birbirinden farklı oluşu dikkati çeker. İlk roman “Ölmeye Yatmak”ta anlatı zamanını, romanın ana karakteri Aysel’in intihar etmek için gittiği bir otel odasındaki bir saat yirmi yedi dakika oluşturur. Bu, sabah saat 07.22’den 08.49’a kadar geçen süredir. Oysa anlatılan zaman, 1938’den 1968’e kadar 30 yıllık dönemdir. Bu süreçte ulusal buhranlar yaşanmış ve bunlar toplumlarda olduğu gibi, bireyler üzerinde de derin yaralar açmıştır. Örneğin, 1938’de Atatürk’ün ölümü ulusal kriz anlarının başlamasına neden olmuştur. “Ölmeye Yatmak”ın ana karakteri Aysel’in intihar düşüncesiyle otel odasına kapanması da ulusal kriz dönemiyle örtüşen tam bir kişisel kriz anıdır.

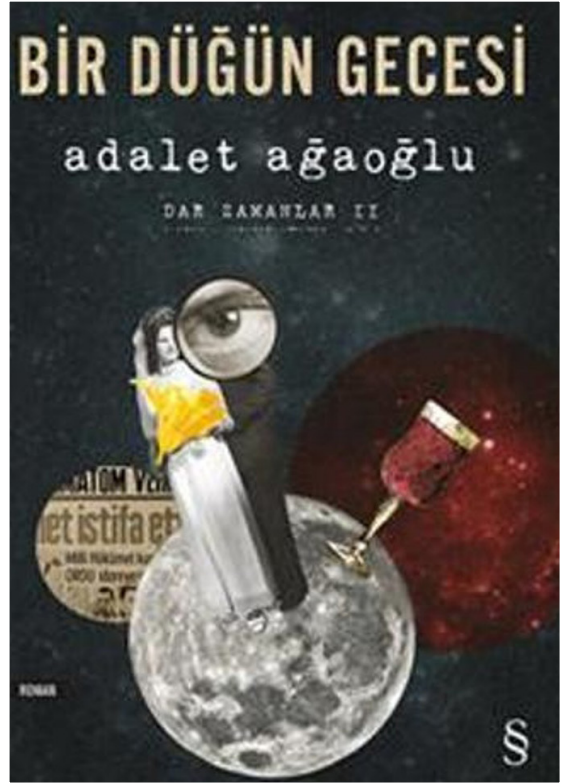
1 Ağaoğlu, A. 1996. Başka Karşılaşmalar, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, s.167

Günümüz Türk edebiyatının usta kalemlerinden Adalet Ağaoğlu; oyun, öykü, deneme türlerinde verdiği yapıtlardan sonra, 1973'te yayımlanan ilk romanı “ Ölmeye Yatmak” la bu alanda da özgün bir yer edinmiştir. Romanında genel hatlarıyla, Cumhuriyet aydınını merkez alarak Türkiye toplumunun yakın tarihindeki çalkantı ve değişimleri irdeleyen yazar; Türkiye Cumhuriyeti'yle aynı yıllarda doğmuş, Atatürk'ün ölümünden sonra yetişmiş kuşakların bireysel yaşam öyküleri ile bu yaşamları çevreleyen ve çerçeveyen toplumun bir panoramasını sunmuştur. Ölmeye Yatmak' ta anlatılan zaman, romanın ana kişisi olan Aysel' in kişisel geçmişi de içine alacak biçimde, 1938'den 1968'e kadar Türk ulusunun geçmiştir.

İkinci roman olan “Bir Düğün Gecesi”nde de aynı durum söz konusudur. Romanda anlatılan zamanı, Aysel'in eski kocası Ömer ile Ayşen'in Anadolu Kulübü'ndeki düğün gecesi (27 Kasım 1972) kapsayan birkaç saatten ibarettir. Ancak anlatılan zaman, 12 Mart 1971 darbesini hazırlayan nedenler ve bu darbenin doğurduğu sonuçların yaşandığı bunalımlı ve karanlık bir zaman dilimidir.

“Bir Düğün Gecesi”ni, yaşanan darbe sonrası toplumsal çöküşü ve eş zamanlı olarak başlayan değişimi anlatan bir günlük olarak nitelendirmek mümkündür. Romandaki karakterler hem yaşayan hem de toplumsal anlamı ve toplumsal temsil yeteneği olan kişilerdir.

Romanda “Ölmeye Yatmak” tan farklı olarak Aysel'in fiziksel olarak o düğün gecesinde olmadığı görülür. Ancak yokluğu bile bir tercihi ve bu tercihin dayandığı ilkeleri, inançları ifade etmektedir. Buna karşılık, annesinden yeğeni Ayşen'e uzanan üç kuşağın temsilcileri biraradadır; üç kuşağın ve bu kuşakları yatay olarak kesen toplumsal çevrelerin kaygıları, yaklaşımları, duyarlılıkları orada kimi zaman bir bakış, kimi zaman bir davranışta kendini gösterir.

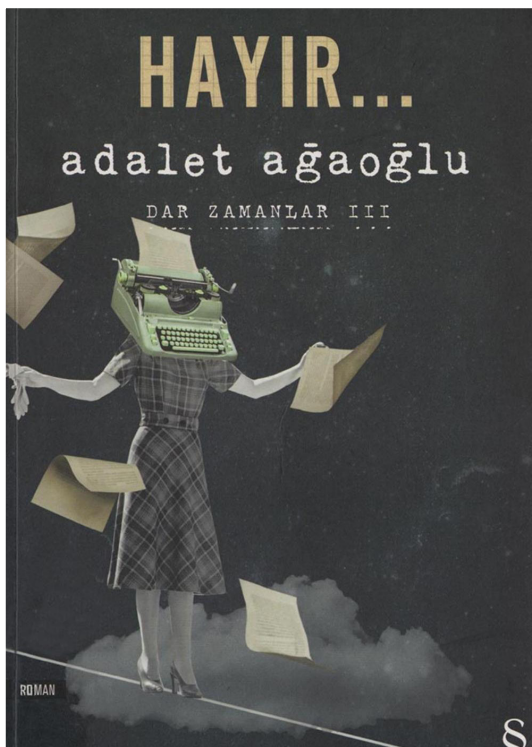

“Bir Dügün Gecesi”nde asker, liberal, girişimci, sanatçı, akademisyen ve farklı sınıflara mensup devrimci gençlerden seçilen karakterle içinde öne çıkanlar, Aysel’in kardeşi Tezel ve eşi Ömer’dir. Ancak bu düğünde, gerek kardeşi Tezel’in gerek eşi Ömer’in gerekse ağabeyi İlhan’ın bellekleri aracılığıyla en somut şekilde var olan ve ön plana çıkan Aysel’dir gerçekte. Çünkü yaşanan ve algılanan her şeyde onun, yani Türk aydınının sorgulamaları ve arayışlarının yansımaları vardır.

Üçlemenin son romanı “Hayır...” da ise anlatı zamanı, bir günü kapsar. Bu gün, “Özerk Milli Kültür Kurumu”nun Aysel’e, yurt dışında ödüllendirilmiş bir çalışmasından ötürü plaket sunacağı gündür. Dört bölümden oluşan anlatıda birinci bölüm Sabah, ikinci bölüm Öğleden Sonra, üçüncü bölüm Gece, dördüncü bölüm Öğlen başlığını taşır ve bu bir gün, son bölümde başlangıç anına geri döner. Bu süreçte de Aysel’in yaşadığı bunalımları ve arayışlarıyla birlikte iç hesaplaşmaları ve sorgulamaları irdelenir. Ancak anlatının arka planında, anlatılan zaman olarak 12 Eylül 1980 darbesi karşımıza çıkar.

Romanın asıl vakti sabah başlayıp diğer günün öğle vaktine dek uzanan bir zaman dilimi olmasına rağmen, sık sık kullanılan geriye dönüş tekniği ile bir yandan Aysel’in kişisel serüveni, sorgulayışları ve diğer roman kişileri vasıtası ile bir dönemin ülke gerçeği verilirken diğer yandan Aysel’le Ömer’in evliliği, Ömer’le Aysel’in ilişkisi sonucu Aysel ve Ömer’in ayrılmaları, Aysel’le Engin’in ilişkisi, altmış sekiz kuşağının sosyal ve siyasi ortamı, Aysel’in üniversitedeki görevinden alınması, aydın insanın toplumsal yalnızlığı ve gelecek endişesi anlatılır.

“Hayır” da günün sabah bölümü, Aysel’in tek başına yaşadığı evde geçmişe ve geleceğe yönelik düşünceleri ekseninde anlatılmaktadır. Günün, öğleden sonra ve akşam arasındaki kısmı ise Aysel’in eski öğrencisi Engin’in hatırlayışları ve aynı gün içinde yaşadığı olayların anlatımıyla geçer. Günün son bölümü ise plaket törenine gelmeyen Aysel’i aramaya giden yazar dostunun kendisini, Aysel’le ilişkisini, aydın kimliğini ve intiharı sorguladığı bölümdür.

Romanın sonundaki zaman parçası bizi, Aysel’i bıraktığımız yere götürür. Burada dairesel bir dönüş söz konusudur.

Profesör Aysel Dereli Hayır’da, yaşlılığın olgunlukla bulunduğu noktaya ulaşmıştır. Türk aydını,

bireysel tarihinin bu farklı dönemiyle birlikte yalnızca kendi ortamının hatta toplumunun değil, dünyanın da değişen değerleriyle yüzleşecek; “nükleer çağın değerleriyle” birlikte kendi konumunu, kendi belleğini de irdeleyecektir.

Bir başka deyişle Hayır’da; düş kırıklıkları hat safhaya ulaşmış bir aydının; kendisiyle, çevresiyle, toplumla ve dünyayla hesaplaşması dile gelir. Profesör Aysel Dereli, biryandan varoluşu sorgularken öte yandan da umudun kapılarını tamamen kapatmaz. Romanda Yenins’e yani “Yeni İnsan”a da yer verilmiştir.

Adalet Ağaoğlu romanlarını yazarken hep “dar zamanlardan, kısa sürelerden” yola çıktığını özellikle belirtir. Kendisini buna itenin de hissettiği “boğulma duygusu” olduğunu söyler. Üçlemeyi oluşturan romanlarında, hem içinde üç darbeyi birden barındıran tarihsel bir süreçte toplumun yaşadığı sıkıntılı, karanlık zamanları hem de o toplumun birer ferdi olan bireylerin kendi içlerinde yaşadığı bunalımlı, kırılmalı, birbirleriyle iç içe geçecek biçimde vermiştir. Bu anlamda, anlatı zamanı ve anlatılan zaman açısından bakıldığında da bireylerin ve toplumun yaşadığının gerçek anlamda “Dar Zamanlar” olduğunu söylemek mümkündür.

YAŞAR KEMAL VE “YER DEMİR GÖK BAKIR” ROMANINDAKİ MİTLER

Alpin Ege BÜYÜKLÜ 12 A

Mitler, toplumların en eski sözlü kültür ürünüdür. Ve bu kültür insanlık tarihi boyunca etkinliğini sürdürmüştür. Hayatın her alanında olduğu gibi doğal olarak edebiyatın ve en genel ifade ile sanatın içinde olması kaçınılmaz bir gerçektir. Türk sanatlarında da mitoloji kullanılmıştır. Mitolojiyi en iyi kullanan yazarlardan biri de Yaşar Kemal'dir.

Yer Demir Gök Bakır eseri Yaşar Kemal'in "Dağın Öte Yüzü" üçlemesinin ikinci romanıdır. Romanın ilki "Ortadirek" 1960 yılında, "Yer Demir Gök Bakır" 1963 yılında ve sonuncusu "Ölmez Otu" 1968 yılında eser haline getirilmiştir. Yaşar Kemal, Yer Demir Gök Bakır eserinde, köylülerin içinde bulunduğu dönemde yaşadıkları çaresizliği anlatmıştır. Hikâyenin anlatımında, köylülerin içinde bulunduğu zorluklar sonucunda bir ermiş yaratıp, ona sığınmalarının öyküsünü de aktararak esere farklı bir derinlik kazandırmış, yalın halden çıkarmıştır. Başka bir ifade ile köylünün içinde bulunduğu zor durumu, törelerin onların üzerinde oluşturduğu korku dolu baskıyı, köylünün düşleri sayesinde oluşan bir mitos aracılığıyla hafifletmiş ve böylece o dönemde yaşanan gerçeklerin keskinliğini hayal gücünün ürünü olan mitoslarla yumuşatmıştır.

Eserlerinde daha çok çocukluk yıllarının geçtiği Çukurova yöresini ve insanlarını anlatan Yaşar Kemal, Yer Demir Gök Bakır'ı eserlerinin arasında en çok mitosa ve destansı anlatıma başvurduğu eser olduğunu belirtmiştir. Dağın Öte Yüzü üçlemesinin ilki Ortadirek adlı eserin ön sözünde; "Bu üçlü çok ağır, çok zor koşullar içinde yaşayan sonsuz bir dirençle yaşamını sürdüren insanların hikâyesidir. (...) insanoğlu sıkıştıkça, zorluklarla karşılaştıkça yaratmış, (yaratmak) zorluklardan böylece kurtulmuştur. Doğanın katı gerçekleri çok ağır bastığında da kurtuluş umudu kalmadığında da yaratıcılığını genişletmiş; kendisine bir düş, bir mit, bir efsane dünyası kurmuştur. Eğer insanın bir düş, bir efsane yaratma niteliği olmamış olsaydı belki de insanoğlu olmazdı. Bu düşüncelerden yola çıkarak insanı öyle tanımlayabiliriz. İnsan mit yaratan bir mahlûktur. (...) Ve insanın arayıp da bulamadığı çok yerde bir düş, bir mit dünyası yaratıp ona sığınması vardır. İşte ben bu üçlüde başı dara gelmiş insanların kendilerine düş dünyaları kurup o dünyaya sığınmalarının ağır, yaşanılmaz dünyalarından, gerçeklerden kaçışlarının hikâyesini anlatmağa çalıştım." diye belirtmektedir.

Yaşar Kemal'i asıl Yaşar Kemal yapan nitelik onun gerçekleri anlatış biçimi değil, okuyucuyu büyümlü anlatımı sayesinde gerçekleri anlatırken gerçeklerden uzaklaştırabilme, onları bir düş dünyasına taşıyabilme becerisidir. Yaşar Kemal, insanlığı asıl yaşama bağlayan niteliğin gerçekler değil de mitler olduğunu savunmuş ve bu düşüncesini eserlerine taşımıştır.

Mit (Mitos) ve Mitoloji Nedir?

Mit, çok eskilerde yaşamış milletlerin inandıkları tanrıların, kahramanların, devlerin ve perilerin hayatlarından bahseden hikâyelerdir. Toplumların en eski sözlü kültür ürünü olan mitler, sözlü kültür döneminde toplumun anayasası olarak görülebilir. Mitler daha çok evrenin yaratılışı ve türeyişi hakkında anlatılan öykülerden oluşur. Bu daha çok zamanın insanların yaratıcıyı anlama, hayati anlamlandırmaya çalışmaları sonucu “neden?”, “nasıl?” sorularına cevap arayışlarında oluşmuştur. Zamanla, sonraki toplumlar tarafından ortaya atılan farklı düşüncelerle farklılık göstererek ve zenginleşerek günümüze kadar gelen sözlü ürünlerdir. Bu aslında toplulukların bir köken arayışıdır. Bu

köken arayışının sonucu olarak da ortaya çıkan bu hikâyeler, en eski dönemlerde kutsal ve gerçek kabul edilirdi. Bu kutsallığın yerini bir süre sonra din, gerçekliğin yerini de bilim almıştır.

Mitoloji; mitlerin, doğuşlarını, anlamlarını yorumlayan ve inceleyen bilim dalının adıdır. Her toplumun kendine özgü mitoloji maceraları vardır ve bunlar temsil ettiği topluluğun aynası gibidir. Mitolojiler, toplumdan topluma farklılık gösterdiği gibi bunların ortak yanlar da bulunmaktadır. Mitolojide geçen öykülerin hepsi hayal ürünü değildir; birçok mitolojide geçen tufan olayının, yapılan kazı ve araştırmalar sonucu gerçek olduğu ispatlanmıştır.

Edebi Ürünlerde Mitlere Yer Verilmesi Esere Katkı Sağlar Mı?

Edebiyatın geçmişi, insanlık tarihine kadar uzanır. Henüz yazının kullanılmadığı dönemlerde de edebiyat vardır ve bu edebiyat türü sözlü edebiyat olarak belirtilmektedir. Sözlü edebiyatın başlangıcı bilinmemektedir. Yazı henüz olmadığı için bu dönemin bütün ürünleri sözlü ürünlerdir. Dilden dile, kuşaktan kuşağa söz yolu ile aktarılan bu dönemin edebi eserlerinin bir kısmı günümüze kadar gelmiştir. Bu dönemin sözlü ürünleri tamamen ulusal özellikler taşır. Orta Asya'daki Türk boyları arasında yaygın olan bu edebiyat şiir ekseninde gelişmiştir. Bunda ölçülü, uyaklı sözlerin akılda daha kolay kalmasının etkisi de vardır.

Sözlü Edebiyat ile Mitoloji Arasındaki İlişki Nedir?

Destan, sözlü edebiyatın ilk ürünlerinden biri olduğu için destanlardaki mitolojik öğeler sözlü edebiyatta sık sık görülmektedir. Mitoloji, toplumu derinden etkileyen olayların halk arasında anlatılmasıyla ortaya çıkmaktadır. Sözlü edebiyatın halk arasında meydana geldiği göz önüne alındığında mitoloji ile sözlü edebiyat arasında yakın bir ilişki vardır. Kadın, at, bozkurt, ışık, ağaç gibi mitolojik öğeler sözlü edebiyatta da yer almaktadır. Destan döneminde mitolojik hikâyeler sözlü edebiyatın özellikle de destanların oluşumunu hızlandırmıştır.

Yazılı edebiyata geçildiğinde de mitler kullanılmaya devam etmiştir. Mitolojinin, efsanenin, insanüstülüğün her daim etkili olduğu bilinmektedir. "21.yüzyılda hala daha buna inanan insanlar var mıdır?" yaklaşımı doğru değildir. İnsanlık var olduğu sürece mitler, efsaneler olacaktır ve insanlar kitleler halinde bundan etkilenmeye devam edecektir. Etki gücü yüksek olan ve kültürün ayrılmaz bir parçası haline gelen herhangi bir şeyin edebiyatta yer bulmaması zaten düşünülemez. Mitlerin edebi eserle bütünleştirilmesi ve doğru kullanımı, eserle yaratılmak istenen etkiyi artıracaktır.

Yaşar Kemal'in Eserlerinde Mitlerin Katkısı:

Sanatın oluşup gelişmesinde mitik - epik öğelerin etki ve işlevlerini, birçok örneklerde ortaya koymak mümkündür. Üretimin; doğaya saygı ya da korku, hayranlık, sevgi vb. gibi ruhsal durumlar ile birleşmesinden oluşan ilkel mitlerin, insanlığı geliştirerek günümüze kadar ulaştığını biliyoruz. Mit ve destanlar, başlangıcı bilinmeyen gizli güçlere sahiptir. Ve bu gizli güçler ozanların, romancıların, düşünürlerin dilinde kimlik bulmuş ve çağdaşlaşmıştır.

Yaşar Kemal de bu anlatıyı çağdaşlaştıran bir yazardır. Geçmişin mit ve efsanelerini, birikimlerini bu çağa birebir aktarmak yerine farklı bir üslup yaratarak kullanmayı başarmıştır. Yaşar Kemal bu gerçeği şöyle ifade etmiştir: "Roman dili kendiliğinden ama bilinçle oluştu. Dede Korkut'tan, Sait Faik'ten geliyor bu dil. Roman, anlatı sanatı değildir. Ben de halk anlatıcılığından roman diline geçtim. Ken-

dime has yeni bir roman dili kurmam başlıca başarımdır. Roman dille, yeni bir dille yazılır. Romancı, her gün, her romanda dilini yeniden yaratmak zorundadır. Eğer yeni bir dil kullanmıyorsam derhal bırakırım romanı...”

Romanı destanın devamı sayanlar vardır. Esasında romanın oluşumunda destanın etkisi önemlidir. Ancak; roman, anlatıyı belirleyen bütün türlerin, (ağıtların, halk hikâyelerinin vs.) birleşimidir. Yaşar Kemal'in eserlerinde, Anadolu halklarının kültür birikimlerini, mitleri, destanlarını farklı bir üslupla görmek mümkündür.

Romana Adını veren “Yer Demir Gök Bakır” İfadesi Neyi Çağırıyor?

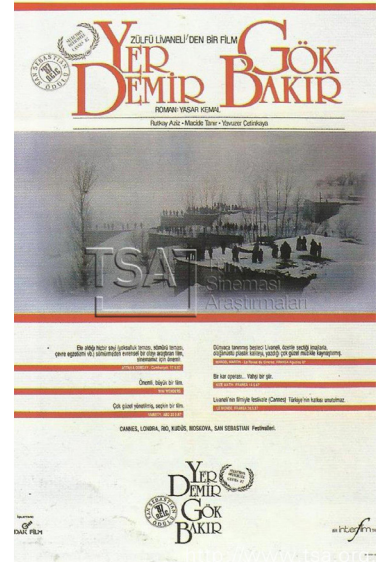
“Yer demir gök bakır” deyiminin anlamı: “Hiçbir yerden yardım alma umudunun kalmaması, bütün kapıların kapalı, yardım imkânlarının ortadan kalkması, kime başvurulsa sonuç alınamaması” anlamında bir çaresizlik ifadesidir. Bu eserde yaratılan tam da budur.

Üçlemenin ilk eseri olan Ortadirek'te, köylünün mitos yaratma sürecinin şartlarını oluşturan Yaşar Kemal, ikinci eseri Yer Demir Gök Bakır'da gelişen olaylar ile birlikte mitos yaratma sürecini tamamlayacak ve Taşbaş mitosunu yaratacaktır. Çaresizliği, olanaksızlığı bu denli etkili anlatabilecek başka deyim var mıdır acaba? Yer ve gök arasında sıkışmış, çaresiz halde bulunan bir toplumun ruh hali ancak bu kadar etkili ifade edilebilir.

“Yer Demir Gök Bakır” Eserinde Anlatılan Nedir?

Üçlemenin ilk eseri olan “Ortadirek”te; köylünün mitos yaratma sürecinin şartlarını oluşturan Yaşar Kemal, eserin ikinci eseri “Yer Demir Gök Bakır”da gelişen olaylar ile birlikte mitos yaratma sürecini tamamlayacak ve Taşbaş Mitos'unu yaratacaktır. Üçlemenin son eseri “Ölmezotu”nda ise halk tarafından yaratılan mitosun yok olması işlenmektedir.

Yaşar Kemal, köylüler tarafından yaratılan Taşbaş mitinin yaratılışını, doğuşunu ve ölümünü üç esere de büyük bir ustalıkla yerleştirmiştir. Ortadirek eseri, realist ve alegorik bir roman olmakla birlikte Taşbaş mitinin yaratılış sebeplerini barındırması sebebiyle mitin doğuşuna zemin hazırlamıştır. Yer Demir Gök Bakır eseri; Taşbaş mitinin doğduğu ve büyüdüğü, Ölmezotu eseri ise Taşbaş'ın intihar ederek ölmesiyle köylüler tarafından yaratılan mitin yok olmasını ele almıştır.

Köylü Tarafından Taşbaş Hakkında Uydurulan Efsaneler:

Yaşar Kemal, diğer eserlerinde olduğu gibi eski bir miti ya da bunun çağdaş bir versiyonunu değil de yeni doğan bir mitin yaratılışını ve yok oluşunu anlatmıştır. Bu hali ile Dağın Öte Yüzü üçlemesi, eseri diğer eserlerinden ayırır. Ayrıca Türk destanlarında kullanılan ortak mitler de sıkça kullanılmıştır.

Eserde, Taşbaş Mehmet'in köylüler tarafından efsaneleştirilmesi aşama aşama gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada Taşbaş adının çıkışı, ikinci aşamada da Taşbaş'ın asil bir soydan geldiği belirtilmiştir. Çünkü soyluluk, asillik bir ermiş için önemli unsurlardan birisidir. Üçüncü aşama da ise Taşbaş'ın ulu

dedesinin yaşadığı efsanevi bir aşkla Taşbaş mitosu tamamlanmıştır. Eserde, yaratılan efsaneler ile var olan efsaneler arasında benzerlikler ve bağlantılar kurulmuştur.

- Taş Kafa ve Erciyes'teki Evren Efsanesi
- Taşbaş Lokman Efsanesi
- Cennete Giden Taşbaş Efsanesi

Bu efsaneler, kitapta olan birçok efsaneden sadece birkaçıdır.

Taş Kafa ve Erciyes'teki Evren Efsanesi:

Efsane aslında Molla Ahmet Efendi adlı ermiş bir zata ait olup Çarıksız Murat tarafından Taşbaş'a uyarlanmıştır. Köylü bu hikâyenin gerçekte Molla Ahmet Efendi'ye ait olduğunu bilse dahi içerisinde buldukları ruh hallerinden dolayı efsanenin Taşbaş'ın büyük dedesine ait olduğunda hem fikir olurlar. Efsaneyle Taşbaş isminin nerden geldiği bu şekilde aydınlatılmış olunur.

Taşbaş Lokman Efsanesi:

Kim tarafından uydurulduğu belli olmayan efsane, mitolojideki Lokman Hekim efsanesinin Taşbaş'ın ulu dedesine uyarlanmış halidir. Söz konusu efsanede köylüler Taşbaş'ı, Lokman Hekim ile özdeşleştirerek Taşbaş Lokman tipini oluşturmuşlardır. Taşbaş Lokman efsanesinde, Adem ile Havva efsanesindeki üç önemli motif kullanılmıştır. Bunlar sırasıyla: Taşbaş Lokman'ın ölümsüzlük ilacını yapmak için aradığı ölümsüzlük çiçeği ve çiçeğin insanların eline geçmesini engellemek için çiçeği sarmalayan ve koruyan evrendir.

Cennete Giden Taşbaş Efsanesi:

Taşbaş'ın bütün bedeninin yeşil renge dönüştüğüne, Taşbaş'ın yeşil renge dönüştüğünü ise sadece yüreği tertemiz olanların ve çocukların görebildiğine inanılır. Burada Taşbaş'ın yeşil renge dönüşmesi, onun ermiş, kutsal bir insan olmasından kaynaklanır. Taba'nın bedeninin yeşil renge bürünmesi Türk mitolojisinde Oğuz Kaan'ın yüzünün renginin mavi olmasıyla benzerlik taşır. Türk mitolojisine göre Tanrı'nın rengi mavidir ve ondan olan Oğuz Kaan'ın da yüzünün rengi mavidir. Çünkü Oğuz Kaan, Tanrı'dan gelmektedir. Eserde ise yazar, İslam'ın etkisiyle Taşbaş'ın bedenini yeşil renge büründürmüştür. Çünkü Taşbaş, artık erenlere karışmış ve Allah'ın sevgili kulu olmuştur.

Sonuç olarak günümüzde, gelenekselliği olmayan ve yeniden oluşturulan mitler de kullanılmaktadır. Star Wars veya Tarzan gibi film ve kitap serileri zaman zaman güçlü mitolojik yönler barındırmaktadır. Bu nesnelere mitoloji olmasalar da mitik temalar içerirler ki bunlar bazı kişilere göre benzer psikolojik ihtiyaçları karşılar. Bunun bir örneği J.R.R. Tolkien tarafından yazılan Hobbit ve Yüzüklerin Efendisi isimli romanlarda görülmektedir. Eserde oluşturulan kurgular, nesnel ve bilimsel anlamda mitoloji olarak tanımlanamaz. Çünkü kurgu, insanlar ona inanmadıkça ve psikolojik yaşantıyla bir bağ kurulmadıkça, gerçek anlamda mitoloji seviyesine ulaşamaz. Buna rağmen mitik temaların kullanılması bile eserin etkinliğini artırmıştır. Eserin tüm dünyada çok satılmış olması, beyaz perdeye konu edilmesi ve çokça rağbet görmesi, ticari bir başarı sağlaması, mitlerin ne denli etkin olduğunun kanıtıdır.

TEMİZ KAL

Kirlenmek eğlenceliydi
Saf kalmak övülesi
Beyaz kalmayı ben seçtim
Ama siyah da hep cazipti
Çok deneyecekler seni de lekelemeyi
Temiz kal, doğduğun gibi

İYİ OLMAK

İyi olmak zor bu dünyada
Tüm şartlar da zorluyorsa aksi olmaya
İyi kalmak zor bu dünyada
Kırıyorlar iyi olduğun kadar da
İyi olmak zor bu dünyada
Bu kadar bıçak varken sırtında
İyi kalmak zor bu dünyada
Kıranı kıramadıkça...

HAYAT BU

Çok güveneceksin
Sırtından vuracaklar
“Yapmaz” dediğin ne varsa
Çok güzel susturacaklar
Baya bir seveceksin
Burnundan getirecekler
Değmediğini çok sonra fark edeceksin
“En”lerin hep değişecek
Anlamayacaksın bile
Bir gün terk edileceksin
Bir bakmışsın, evlenmişsin
Hayat bu, dürüst olayım
Ne varsa gelecek başına
Ne mi yapacaksın?
Yine seveceksin, yine güvenecek
Yine umutlanacaksın
Diğerleri gibi olmayacaksın
Korkmayacaksın kırılmaktan
Kabuğuna saklanmayacaksın
Hatta bile bile göğüs gereceksin
Aynı hatayı bin kez de yapacaksın gerekirse
Salaklığımızdan değil,
Masumiyetimizden

Tarih boyunca edebî türlerden en fazla etkileşim içinde bulunanlar şiir ve hikâyedir. Bu etkileşim sonucunda çok yaygın olarak yazılan bazı ara formlar ortaya çıkmıştır: epos, mensur şiir (düzyazı şiir), şiirsel düzyazı, anlatımcı şiir, manzum hikâye ve öykü - şiir. Bunlar içinde ise şairler tarafından en fazla tercih edilenleri manzum hikâye ve öykü - şiir olmuştur.

Dünya edebiyatında, her milletin ilk edebî ürünleri arasında yer alan epik anlatıların hem nesir hem de nazım örneklerine rastlanması zamanla “şiir hikâye” veya “manzum - hikâye” gibi karışık türlerin oluşmasının da yolunu açmıştır. Türk edebiyatının son bir buçuk asırlık tarihinde hemen her şairin edebî eserleri arasında şiir ile hikâyenin iç içe geçtiği en yaygın iki türün örneklerine rastlanmaktadır. Bunlar manzum hikâye ile öykü - şiir (şiir hikâye) türleridir. Özellikle Servetifünûn’dan itibaren hikâyeci yönleri ön plâna çıkan sanatkarların şiir veya manzum hikâye yazmasından ziyade, daha çok şairlerin manzum hikâye veya öykü - şiir yazdıklarına şahit olunmuştur.

Türk edebiyatında manzum hikâyenin köklü bir geçmişi vardır. Edebiyatımızda bilinen ilk manzum hikâye örneği Yusuf Has Hacib’in Kutadgu Bilig’idir. Ondan sonra Türk şairleri daha çok mesnevî formu içinde bu türün örneklerini vermişlerdir. Tanzimat’tan sonra manzum hikâyeye en fazla rağbet eden ilk şair Tefik Fikret olmuştur. Edebiyatımızda en çok manzum hikâye yazan şairlerden bir diğeri de Mehmet Âkif’tir.

Edebiyatımızda “manzume/nazım” ile “şiir” arasında ayırım yapılmaya Tanzimat yıllarından itibaren başladığı görülür. Şiirde mecazlar, imgeler, çağrışımlar, göndermeler, hayaller, açıkcapalı anlatımlar, çok anlamlılık, yüksek duygu ve ses değeri... gibi unsurlar ağır basarken, manzume ve manzum hikâyelerde ise daha çok olay aktarımı, akılda kalıcılık, anlaşılabilirlik, tek anlamlılık, tasvir, konuşma dili gibi unsurlar etkisini hissettirir.

SAÇLARINDA ÇİÇEKLER

— Böyle güzel bir çiçek, dedi delikanlı,
Sizin gibi güzel bir kadında hayat bulmalı.
Saçlarınıza takmalısınız bu mor leylakları.

En büyüleyici gülümsemesini sundu kadın.
— Ne kadar da kibarsınız, dedi ardından.
Leylaklar yaşama sevinci aldı saçlarından,
Kadına âşık olurken adam.

Sonra vedalar sundular birbirlerine,
Kadın evine döndü, adam kendine.
Yansımasına baktı kadın, saçlarında elleriyle.
Uçup gitmişti leylağın taç yaprakları.
Kokusunda büyük bir aşkın saklandığı,
Saçlarında çiçekler vardı kadının.

Sıla YURTSEVEN 9 B

YAŞLI ADAM VE GENÇ KIZ

Sahilde denizi seyrederek içkisini içiyordu genç kız
Yaşlı adam yanına yaklaştı
Önce baktı şöyle bir, sonra oturdu
Bir yudum içki istedi sesini genzine atarak
Dedi: “Amca yaşın kaç?”
“İçersin, olursun sakat.”
“Bana işlemez.” dedi yaşlı adam
Elini sakalında gezdirip kızı baştan aşağı süzerek
“Olmaz dedim ya!” dedi kız, “Sana ne gerek?”
Baktı ki olmayacak, bir süre durdu
Ve dedi: “Bana sevgi, ilgi gerek”
“Gösteren olmayınca
İçki kucak açar dostça.”
Genç kız düşündü, içkiyi adama verdi
Yaşı daha gençti,
Bu yillanmış bedene, bir yardım eli vermeli

Kaan KULELİ 9 B

SABAHLARIN EN GÜZELİ

Sabah uyanır uyanmaz geliyordu aklıma
Hem de her sabah
Kahverengi gözlerine bakma umuduyla
Sesini duyar duymaz içimi bir his sarsın diye
Kalkıyordum sıcak yatağımdan
Yine düştüm yollara
Onun ardı sıra
Açtım kapıyı, girdim içeri
Güldü
“Günaydın” dedi
Bir müddet sesim çıkmadı
Güldüm, sadece güldüm
O ki sabahların en güzeli

Ezgi BAYTAŞ 9 B

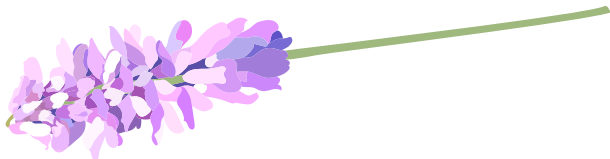
İKİ ÂŞIK

tekerleklerin sesi doldurdu çocuğun kulaklarını,
arkasını döndü ve kızı gördü,
adımları hızlandı ikisinin de
tekerleklerin tıkırtısı da
yolun ortasın birbirine dolanan iki beden gördü
yoldan geçen yabancılar
oysa durum daha karışıktı görünenden
evet, iki beden vardı birbirine dolanan
ama iki de ruh vardı cayır cayır yanan...

kız gömdü yüzünü boynuna çocuğun,
doya doya çekti içine
sevdiği erkeğin yıllardır hasret kaldığı kokusunu
çocuğun elleri okşadı kızın saçlarını
ve kalbi, atıyordu tıpkı özgürlüğe kanat çırpan ak güvercinlerinki gibi

bir saniye için geri çekildiler
baktılar birbirlerinin gözlerine
aşk vardı o gözlerde, sonsuz bir sevgi
ve sokaktan geçen yabancılar
yolun ortasında öpüşen iki genç gördüler
oysa durum daha karışıktı görünenden
evet, iki genç vardı birbirlerini yılların hasretiyle öpen
ama iki de ruh vardı cayır cayır yanan...

Ayşegül AĞIR 9 B

ANNEM

*Gördüğüm ilk güzellik,
Duyduğum ilk güzel ses.
Biliyorum, kimse seni benden çok sevemez.
Ama bil ki
Kimse de seni benden daha çok sevemez.*

*İlk aşkım
İlk aşığım
Aşk, bir insanı her şeyden çok sevmekse eğer,
Benimki aşk değil.
Benimki. seni görmediğim her saniye özlemek,
Senden ayrıldığım anda sana döneceğim vakti gözlemektir.*

*Benim sana olan sevgim o kadar fazla ki
Dünyadaki bütün deli gibi sevmiş âşıklar
Aslında sadece hoşlanmışlar.*

*Biliyorum senin bana olan sevgin
Bu dünyadaki her şeyden fazla.
Seni ne kadar sevdiğimi kanıtlamak imkânsız.
Ben senin için bu dünyadaki en güzel şiiri yazdım,
Çünkü şiirde seni anlattım annem.*

Arın Türk / Haz.

Kaan KULELİ 9 B

EMRE KINAY RÖPORTAJI

“İKİ BEKÂR” ADLI OYUNUYLA SAHNEMİZDE AĞIRLADIĞIMIZ EMRE KINAY İLE TİYATRO ÜZERİNE KONUŞTUK...

Öncelikle hoş geldiniz. Bu sezon Duru Tiyatro olarak, Sam Bobrick’in “Two Single People” oyunundan uyarlanan “İki Bekâr”ı sahneliyorsunuz. Bu oyuna nasıl karar verdiniz?

Evrim Alasya ile bir oyun sahnelemek istiyorduk ve bir sürü oyun okuduk, gülmeye olan ihtiyacımız sebebiyle bu oyunda karar kıldık. Bir de ben uzun süredir çok ciddi oyunlar oynuyordum: Sondan Sonra, Nihayet Bitti gibi... Bu oyun belki de Duru Tiyatro’nun en soft oyunu oldu.

Her gün Şehir ve Devlet Tiyatroları’nda olsun, özel tiyatrolarda olsun birçok oyun perde açıyor. Bunların yanı sıra belli bir kitle tarafından büyük ilgi gören alternatif tiyatrolar da başarı elde ediyor. Ülkemizde tiyatronun durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Şu anda İstanbul’da sahnelenen, benim bildiğim, 220 ayrı oyun var. Bu, eskiye göre iyi ama yeterli değil. Bir ülkenin tiyatro izleyicisinin oranı okuryazar oranıyla paralellik gösterir. Örnek göstereyim: Yunanistan’ın nüfusu 17 milyon, bir yılda satılan tiyatro bileti sayısı ise 34 milyon. Türkiye’nin nüfusu 78 milyon. Buna rağmen geçen yıl satılan gösterim bileti adedi 12 milyon. Bizim istatistiğimizin içinde konser bileti de var. Bu 12 milyondan tiyatro izleyicisine düşen pay 6 milyon. Bu durum gösteriyor ki 78 milyonluk ülkede 6 milyon insan, geçen sene bilet alıp oyun izlemiş.

Peki, sizce tiyatroya ilgisi daha az olan kesimi salonlara çekmek için neler yapılabilir?

Herkes aynayı kendine tutarsa, tiyatronun yapmaya çalıştığı gibi, o zaman meseleyi çözeriz zaten. 220 oyunun perde açtığı bir şehirde, yılda 15-16 tane oyun izlemek mümkün. Ama işin şu kısmı da var: Ben salonun dolacağını bilsem, prodüksiyonel işler de çıkarırım çünkü masrafım ona göre olur ve o zaman bilet fiyatı da düşer. Ben salonun yüzde atmışına hizmet edeceğimi bilerek prodüksiyon yapıyorum.

Tiyatrocu olma kararını nasıl verdiniz?

Hikâye anlatmak istiyordum. Biz oyuncular aslında hikâye anlatıcısıyız. Yoksa “Bak ben sahne-
de ne kadar hoş görünüyorum, ne kadar yetenekliyim, bak bana, sev beni, gör beni...” diye tiyatro yapılmaz. Yapılsa da kısa süreli olur.

İnsanlara hayatın kutsal olduğunu, düşüncenin makbul olduğunu, insan olmanın ve hakların erdem olduğunu, onun duygularının çok önemli olduğunu anlatmak istiyorsunuzdur ve o yüzden tiyatro yapıyorsunuzdur. Ben de hikâye anlatmak için varım. Yarın öbür gün hikâye anlatmak istemezsem yapmam bu işi. Anlatacak hikâyelerim var hâlâ. Evrensel bir şeydir tiyatro, resim gibidir. Van Gogh’un bir tablosuna baktığında hissettiğin enerjiyi, pasaportunda ne yazdığına bakmaksınız, aşağı yukarı herkes hisseder. Tiyatro da öyledir. Örneğin: Perulu bir çobanın hikayesini anlatırken buradaki insanın, onun yaşam öyküsünden empati kurarak kendine ya da yakınlarına başka bir hikaye çıkarması, hayatla ilgili başka bir dayanma ve direnme gücü bulması için yapıyoruz biz bu işi. Yani, insanlar mutlu olsun; dünya daha güzel bir yer haline gelsin diye yapıyoruz. Kötücül bir hikâye anlatırken bile onun pozitif tarafından düşünürsen var olan bu kötücül hikâyenin olmaması için dünyanın nasıl bir yer olması gerektiğiyle ilgili bir tezin olabilir hayatla ilgili. Sanatın tek bir gücü ve anında reaksiyonu yoktur. Sanat tüketmeyen hiçbir toplum ölmez. Sanat öyle lüzumlu bir şey değildir, tiyatroyu seyretmezse kimse ölmez. Ancak, yaşamın kutsiyetini kavramış biri için sanat kıymetli bir şeydir. Yaşamın kutsal, estetik bir değer olduğunu; bir kavram olarak yaşamın, insana bahşedilen bir şey olduğunu farkına varmak önemlidir. Düşünebilen bir varlık olarak bu hayatın daha da iyi yaşanabilir hale nasıl getirilebileceğiyle ilgili bir fikrinin olması gerekir, insansan eğer...

Nitelikli bir tiyatro eğitiminin olmazsa olmazları nelerdir?

Olmazsa olmazı öncelikle okuryazar olmaktır. Her şeyden haberdar olmak zorundasınız. Ekonomi, politika, tarih, coğrafya, magazin... Hepsi hakkında fikir sahibi olmak zorundasınız. Eğer iktidar çelişkisinin ve gücünün nasıl bir zehir olduğunu bilmezsen Coriolanus oynayamazsın. Psikoloji bilmiyorsan kadın-erkek ilişkisi hakkında bir oyun oynayamazsın. Mesela, Hamlet amcasının annesiyle evlenmesi sonucu bir hayaletin uyarısıyla etkilenen bir gencin hikâyesi değildir ki Hamlet bir iktidar savaşıdır. İktidarı - amcası nedeniyle - kaybetmiş olan, 22 yaşında ve üstelik Avrupa’nın en önemli felsefe okullarından birine gidebilecekken ülkede kalıp nankörlük, hainlik ve cinayetin peşine düşen bir gencin hikâyesidir ve doğrudan doğruya da bir iktidar hikâyesidir. Dolayısıyla siyaset ve sanatın, özellikle konuşan bir sanat olan tiyatronun; ekonomi, politika ve siyaset hayatıyla net olarak uzlaşmaz bir çelişkisi vardır ve tiyatro

hiç paradoksal değildir, nettir. Ses, nefes, beden... Bunlar Türkiye’de çok önemli şeyler değil ancak bir aktör şarkı söyleyebilmeli, dans edebilmeli; nefesini, sesini, diksiyonunu iyi kullanabilmeli. Hatta bir yabancı dile, ikinci bir ana dil gibi hâkim olsa ne güzel olur! Bunlar çok önemli şeyler, dünyayı takip edebilmek için. Bana göre bunlar işin olmazsa olmazı çünkü bedeninin içindeki yetilerin ve entelektüel kapasiten aktör olmanı sağlar. İdealden bahsediyorum tabii ben, var olanları hiç örnek alamayalım.

Birçok yerde tartışılan bir konudur: Tiyatro oyunculuğu ile kamera önü oyunculuğun farkları nelerdir?

Hiçbir farkı yoktur. Oyunculuk ruh ve duygu işidir. Oyun nerede başlar? Çatışmada başlar. Ben senin elindeki telefonu istiyordum, o telefon sana aittir ama benim ona ihtiyacım vardır. Çatışma senin o telefonu bana vermeyişin ve benim de o telefonu almak isteyleşimle başlar. Çatışma olan yerde drama vardır. Herkesin uzlaştığı, herkesin kavuştuğu bir öyküde çatışma olmaz. Örneğin: Romeo ve Juliet âşık oldukları anda, herkes onların evlenmeleri ve beraber olmaları için yardımcı olmuş olsa Romeo ve Juliet olmaz. O, bir çatışmanın öyküsüdür. İki kişinin anlaşması yetmez, çevrenin de anlaşması gerekir ve o, bunun öyküsüdür. Dolayısıyla çatışmayı içerir. Çatışması olamayan film de olmaz. Esas olan hikâyedir. Hikâye; tiyatrodan olabilir, filmde olabilir, dizide olabilir. Bunların hepsinde yapılan iş oyunculuktur. Aralarında ölçek farkı vardır. Tiyatrodan sesinizi en arka sırada oturan, biletini almış seyirciye iletme zorunluluğunuz vardır. Tıpkı, kamerada lens kullanmak gibi... Kamera çekiminde gözünü açtığında o; bir santim açtığı göz, beş metrelik duvarda dört buçuk metre olur. O yüzden tiyatrodan oynadığınız gibi oynayamazsınız. Arada ölçek farkı vardır. Yapılan iş, aynı iştir; oyunculuk. Aynı derecede hissetmek zorundasınız. Sadece birinde büyüttüğün her şeyi, öbüründe küçültmek zorundasınız. Köprü mühendisliği, inşaat mühendisliği diye bir ayrım yoktur. Aynı sayılarla ancak başka ölçeklerle yapılan işlerdir köprü, apartman ve tünel... Bizde de öyledir; yapılan iş oyunculuktur ama ölçekleri değişiktir. Salondaki herkesin görebileceği, her seyirciye duygumu geçirebilecek şekilde oynamak zorundayım tiyatrodan. Tiyatronun farkı, oynamaya başladığımızda saatlerimizin aynı zaman dilimini göstermesidir. Baktığımızda saatlerimiz aynı şeyi gösteriyordur. Bunu bile bile ben sizi bir illüzyona çekmeye çalışırım. Derim ki biz şu anda Londra’dayız, Paris’teyiz; bu kadının adı Shanette, bu adamın adı Jack. Bu yalana inanırsan rahat edersin çünkü ben sana bir hikâyeye anlatacağım, önce bu yalana inan. Tabii ki sorumluluk bende, seni inandırmam lazım. Onun adına da oyunculuk diyoruz. O yüzden de nerede yapıldığı önemli değil.

Tiyatro kariyerine başlamak isteyen gençlere nereden başlamalarını önerirsiniz?

Tabii ki konservatuvara yönelerek bu işin eğitimini almalarını öneririm. Tıp kariyerine başlamak isteyen kişi, bu işe nereden başlar? Tıp fakültesinden. O yüzden konservatuvardan, tiyatro okullarından başlayacaksınız. Bu işin alaylısı vardır, hepsi de kıymetli insanlardır. Ama benim önerim; eğer bu mesleği yapacaksınız, bu işi okulunda öğrenmektir. Yarın öbür gün, buradaki sübjektiflik kafanızı karıştırmayın çünkü alaylı mühendis olmaz. Muhtemelen bir şeyleri eksik yapar, bina çöker, insan ölür. Burada da insan, vaadi içinde ölür. O yüzden tiyatro toplumu çok ciddi anlamda etkileyebilir.

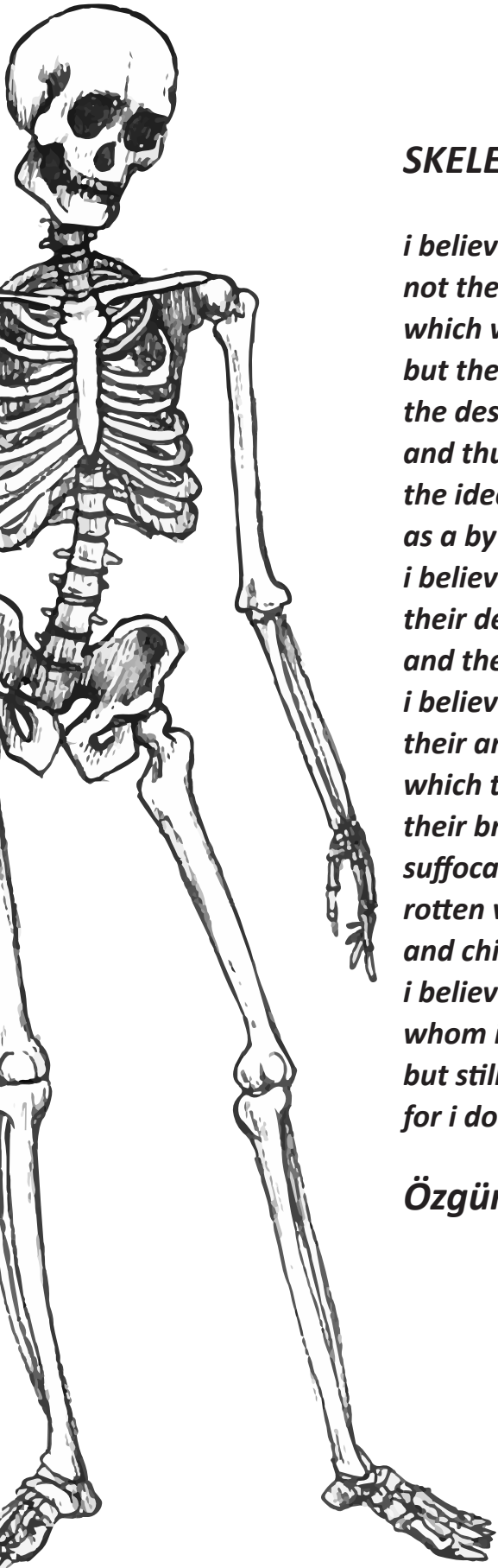

Oynadığınız karakterler içinde sizin için dönüm noktası olan bir karakter var mı?

Neye göre bir dönüm noktası olduğuna göre değişir. Ben işimi 25 yıldır hep aynı şekilde yapıyorum. Bazı insanların fark etmesi daha geç olmuş olabilir ki hala fark etmediğiniz bir sürü kıymetli oyuncu olabilir mesela. Ama bu, onlar işlerini daha kötü yapıyor demek değildir. İşinizi daha geniş kitlelere hitap eden bir mecrada yaptığınızda, televizyon gibi mesela, o zaman “Aaaa, çok iyiymiş.” Oluyor insanlar. Ama pek çok izleyiciye “Aaa” dedirtecek niteliklere sahipken o televizyon ekranına çıkmayan ama yeteneği benden çok daha fazla olan bir sürü insan da tanıyorum. O yüzden göreceli bir kavram o. Neticede bu bir tercih. Sen de izleyici olarak oyuna giderken onun oyununa gitmeyi değil bana gelmeyi tercih ediyorsun çünkü beni biliyorsun, medya denen şeyin içerisinden tanıyorsun bir şekilde. Aslında benim hayatımda değişen hiçbir şey yok. Bu işe ilk başladığım yıllara göre biraz daha fazla kazanıyorum, biraz daha fazla insan tanıyorum ve biraz daha fazla insan beni tanıyor. Yaptığım iş değişmedi. Aynı işi yapıyorum, oyunculuk... Elimden geldiğince iyi yapmaya çalışıyorum işimi.

Bizimle içtenlikle deneyimlerinizi paylaştığınız bu keyifli söyleşi için size çok teşekkür ediyoruz.

SKELETON

*i believe in skeletons.
not the structures to be exact,
which we've named so referring to a set of recyclable bones.
but their ideas.
the desires of their rotten brains,
and thus,
the ideas which came to form in such fleshy insides,
as a by product.
i believe in dead poets.
their deceased monologues,
and the sentences they scratched onto parchment paper.
i believe in dead painters,
their ancient cadavers,
which they would die to paint.
their brush strokes scratching the canvas,
suffocated by the red of crumbled marrow,
rotten vert,
and chinese sky gray.
i believe in the dead,
whom i'm skeptical of the existence of,
but still acknowledge,
for i don't crave to be just a skeleton.*

Özgür Deniz KOLDAŞ 11 B

The Forcefulness of Love

Love is the most powerful thing in life. Love can force you to do anything. Love can blow your mind or it can nourish your mind by giving you new perspective. Love is so strange. Some scientists say that it is related with our hormones, others say that it is only related to your mind, body doesn't give any reactions. Whatever love is, it is the most powerful thing in life and it can make anyone do anything.

Firstly, just like in the Romeo and Juliet, enemies can fall in love and love wouldn't care if they are enemies or not. Romeo and Juliet are both from different households and those different households have been holding a grudge for years, but Romeo and Juliet only seeing each other for the first time fall in love. Love is so powerful that it can even make foes fall in love.

Romeo and Juliet deny their families to get married. Without their families' permission, they decide to get married. They have already accepted to deny their wealth and their names. This is such a tough decision to make. Only love can force you to deny all this wealth and power.

Love has entirely captured Romeo and Juliet that they want to live together or they would die and lay beside each other together. Committing suicide is the hardest thing for humans as living and fearing the death lay inside humans naturally. Only thing that can make you give up life is losing your lover, so love can force you to accept death.

Lastly, love can make enemies fall in love, it can force you to deny your family and even your name and it can force you to sacrifice yourself for your lover, so it is the most powerful thing in life and it is naturally inside human beings.

Ata IŞIN 10 A

“Eğitimde fark, IRMAK”

ANAOKULU - İLKOKUL - ORTAOKUL - LİSE
Cemil Topuzlu Cad. No : 100 34728 Caddebostan / İSTANBUL
T. +90 216 411 39 23 - F. +90 216 411 39 26
bilgi@irmak.k12.tr / www.irmak.k12.tr

irmakokullari